

European Para Championships The Netherlands 2023

Een waardevolle bijdrage aan de Nederlandse
Topsportevenementen Strategie 2021-2030?

Paul Hover

Eva Heijnen

European Para Championships The Netherlands 2023

Een waardevolle bijdrage aan de Nederlandse Topsportevenementen Strategie 2021-2030?

In opdracht van NOC*NSF

Paul Hover
Eva Heijnen

Met medewerking van Caroline van Lindert & Maxine de Jonge (Mulier Instituut)

© Mulier Instituut
Utrecht, februari 2021

Mulier Instituut
sportonderzoek voor beleid en samenleving

Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | I www.mulierinstituut.nl
E info@mulierinstituut.nl | T @mulierinstituut

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
1. Inleiding	6
1.1 European Para Championships	6
1.2 Doel en onderzoeksvragen	6
1.3 Aanpak	6
1.4 Leeswijzer	6
2. European Para Championships en evenementenstrategie	7
2.1 European Para Championships	7
2.2 Nederlandse Topsportevenementen Strategie 2021-2030 (NTS)	10
2.3 Conclusie	10
3. Houding sleutelpersonen	11
3.1 Creëren van afstemming en samenhang	11
3.2 Bevorderen van aantrekkelijke, maatschappelijk verantwoorde evenementen	14
3.3 Creëren van podium voor maatschappelijke vraagstukken en bedrijfsleven	17
3.4 Conclusie	20
4. Lessen uit de literatuur	22
4.1 Creëren van afstemming en samenhang	22
4.2 Bevorderen van aantrekkelijke, maatschappelijk verantwoorde evenementen	31
4.3 Creëren van podium voor maatschappelijke vraagstukken en bedrijfsleven	36
4.4 Conclusie	43
5. Conclusie	45
Literatuur	49
Bijlage 1 Geïnterviewde sleutelpersonen	55

Samenvatting

Doel van dit verkennend onderzoek is het verstrekken van inzicht in de wijze waarop de European Para Championships (EPC) bij kunnen dragen aan de Nederlandse Topsportevenementen Strategie 2021-2030 (NTS). Hiervoor zijn semigestructureerde interviews met sleutelpersonen (experts op het gebied van sport, sportevenementen en sporten met een beperking) afgenomen, zijn data geanalyseerd en heeft documentanalyse plaatsgevonden.

De European Para Championships (EPC) bestaan nog niet, het is een idee voor een nieuw internationaal multi-topsportevenement voor topsporters met een lichamelijke beperking. De naam van het evenement is nog een werktitel. Het evenement is een bundeling van Europese Kampioenschappen (EK's) in negen takken van sport. De EPC zijn bedacht door Team TOC en het idee is in samenwerking met experts uitgewerkt. De ambitie is om het evenement in augustus 2023 voor de eerste keer in een grote Nederlandse gemeente te organiseren. Het is de bedoeling dat het evenement voor andere Nederlandse gemeenten een aanleiding is om afgeleide activiteiten op poten te zetten, zodat het evenement van 'heel Nederland' wordt. Er is de wens om het evenement na 2023 om de vier jaar in andere Europese landen te organiseren.

De NTS is opgesteld door het ministerie van VWS, NOC*NSF en de Vereniging Sport en Gemeenten (VSG). Met de NTS wordt het verhogen van de maatschappelijke waarde van topsportevenementen beoogd, waardoor topsport meer Nederlanders samenbrengt en inspireert. De NTS kent drie hoofdlijnen: 1) het creëren van afstemming en samenhang, 2) het bevorderen van aantrekkelijke en maatschappelijk verantwoorde evenementen en 3) het creëren van een podium voor maatschappelijke vraagstukken en het bedrijfsleven.

De EPC kunnen helpen om de doelen van de NTS te realiseren. Aanpalende activiteiten zijn nodig om de beoogde legacy (nalatenschap) te realiseren en daarmee bij te dragen aan de doelen van de strategie. Vrijwel alle geraadpleegde sleutelpersonen zijn positief. Het evenement kan in Nederland van waarde zijn omdat sportbonden ervaring kunnen opdoen met de organisatie van een internationaal sportevenement. Het evenement kan een podium vormen voor activiteiten die bijdragen aan een inclusieve samenleving. De EPC kunnen bijdragen aan de internationale topsport voor mensen met een beperking omdat de bundeling van EK's leidt tot synergie. Bovendien zijn de plannen erop gericht om een goed georganiseerd evenement op poten te zetten, iets wat in het verleden - bij de organisatie van separate EK's - lang niet altijd het geval was.

De belangstelling voor de EPC in Nederland hangt samen met drie zaken: 1) het aantal deelnemende Nederlandse topsporters, 2) het aantal sporten waaraan zij deelnemen en 3) hun kansen om een medaille in de wacht te slepen. Over deze drie zaken is geen duidelijkheid en daarom is de belangstelling (het bereik of het aantal volgers) voor de EPC in Nederland nog niet goed in te schatten. Omdat de effecten van de EPC afhankelijk zijn van de belangstelling, kunnen daarover ook geen uitspraken worden gedaan. Volgers van de EPC zijn erbij gebaat als zij de wedstrijden goed kunnen begrijpen, iets wat niet altijd voor iedereen eenvoudig is, gezien de classificaties en sportklassen. Er kunnen plannen voor ontwikkeld worden om volgers hierbij te helpen. Verder is het niet vanzelfsprekend dat alle sporttakken door de volgers in dezelfde mate als topsport worden ervaren. Dit is mede afhankelijk van de manier waarop de sporten in beeld worden gebracht en door wie en op welke manier die worden becommentarieerd. Bij dit commentaar kan de nadruk liggen op het sportief presteren waardoor de beperking geen of minder aandacht krijgt. Het is ook mogelijk dat de beperking meer centraal staat, waarbij het onderscheid tussen mensen met en zonder een beperking wordt geaccentueerd. Als aandacht wordt gevraagd voor inclusiviteit, kleven aan beide soorten commentaar voor- en nadelen. Los daarvan kan in verschillende mate de link worden gelegd tussen de prestaties tijdens de EPC en het functioneren van mensen met een

beperking in het dagelijks leven. Ook dit verdient een doordachte aanpak. Er mag niet worden aangenomen dat kijken naar de EPC niet-sporters automatisch aanzet om zelf te gaan sporten. Het plan om bezoekers gratis toegang te verstrekken verdient een heroverweging. Die heroverweging start met de vraag wat het doel van de inkomsten uit de kaartverkoop is.

Alle sleutelpersonen vinden dat de EPC van maatschappelijke waarde kunnen zijn en aandacht kunnen vragen voor mensen met een beperking. Gezaghebbende personen in binnen- en buitenland staan positief tegenover de EPC. Dit draagvlak vormt een solide basis om de plannen voor de EPC verder vorm te geven. Team TOC heeft bewezen dat zij in staat is om internationale topsportevenementen voor mensen zonder een beperking en voor mensen met een beperking te organiseren. Ook dat geeft vertrouwen. Met de EPC wordt beoogd een inclusieve samenleving dichterbij te brengen. Maar omdat de EPC geen inclusief evenement is, is het van belang dat goed wordt uitgelegd waarom de EPC zich richt op topsporters met een lichamelijke beperking en niet op sporters met andere beperkingen en niet op sporters zonder beperkingen. Het organiseren van een deel van de EPC op een openbare locatie in het centrum van een grote stad kan waardevol zijn en bijdragen aan de zichtbaarheid van het evenement. Als de maatschappelijke potentie van het evenement optimaal benut moet worden, dan is het zaak aanpalende activiteiten op poten te zetten, in en buiten de gaststad. Dit gebeurt idealiter op twee manieren. EPC-partners (bedrijfsleven en overheden) kunnen de EPC als platform aanwenden voor hun activiteiten. Ook kan de organisatie van de EPC het platform van partners gebruiken. De praktijk leert dat partners niet altijd weten op welke manier zij succesvol kunnen anticiperen op de kansen van een topsportevenement. Dit verdient aandacht bij de vervolgstappen. Vroegtijdige afstemming en het investeren van voldoende middelen (mensen en geld) zijn randvoorwaarden voor succes. Er lijken goede mogelijkheden om het evenement in Europa op televisie uit te zenden, maar hierover is nu nog geen duidelijkheid.

Het merendeel van de sleutelpersonen verwacht een beperkte financiële bijdrage vanuit de private sector waardoor zij vraagtekens plaatsen bij de haalbaarheid van de begroting. Er lijken wel goede kansen op een sluitende begroting als de overheid substantieel bijdraagt. Een comité van aanbeveling en een aansprekende persoon met een groot netwerk kunnen helpen om de (private) financiering tijdig rond te krijgen. Het stimuleren van een inclusieve samenleving en het bevorderen van sporten door mensen met een beperking zijn doelen die in het beleid van vrijwel alle gemeenten opgetekend zijn. Ook de Rijksoverheid streeft dit na, net als enkele provincies die sportbeleid voeren. Als de EPC aansluiten op deze beleidsdoelen, dan biedt dat kansen voor zowel de EPC als de overheden.

Wanneer duidelijk is dat de EPC plaats gaan vinden, verdient de beoogde legacy (nalatenschap) meer focus en uitwerking in SMART geformuleerde doelen (SMART staat voor: Specifiek, Meetbaar, Acceptabel (of Actiegericht), Realistisch en Tijdsgebonden). Idealiter zijn de EPC een aanjager of podium voor andere activiteiten: de interventie dient dus niet alleen de EPC zelf te zijn. Belangrijk is dat het EPC-podium door verschillende partners op een samenhangende manier wordt gebruikt. Het is niet uitgesloten dat organisaties in de sportsector voor mensen met een beperking op verschillende manieren tegen de kansen voor de EPC aan kijken, en dat hoeft niet alleen positief te zijn. Van belang is dat EPC-partners doelstellingen vaststellen, onderling afstemmen én met elkaar delen.

1. Inleiding

1.1 European Para Championships

De ontwikkeling van de European Para Championships (EPC) is een privaat initiatief, het sportevenement is bedacht door Team TOC. Om het concept aan te scherpen heeft Team TOC na eigen onderzoek een informele kenniskring in het leven geroepen om het idee uit te werken. NOC*NSF maakt deel van deze kenniskring uit. De nationale federaties zijn ook vanaf de start betrokken bij dit initiatief. Het concept voor het evenement is in samenwerking met experts uitgewerkt. Het idee achter dit nieuwe sportevenementenconcept is de bundeling van Europese kampioenschappen (EK's) voor sporters met een lichamelijke beperking in negen takken van sport. De ambitie is om het evenement in augustus 2023 voor de eerste keer in een grote Nederlandse gemeente te organiseren. Na de organisatie van de EPC in Nederland in 2023 is er de wens om vierjaarlijks vervolgedities te organiseren in andere Europese landen. Naast een goed georganiseerd evenement wordt er ingezet op legacy: het evenement moet dienen als een versneller voor het realiseren van een samenleving waarin iedereen mee kan doen (een inclusieve samenleving). In het volgende hoofdstuk wordt het evenement nader beschreven.

NOC*NSF wenst zicht te krijgen op de manier waarop de EPC optimaal bij kunnen dragen aan de doelen van de Nederlandse Topsportevenementen Strategie 2021-2030 (NTS). Daarom is aan het Mulier Instituut de opdracht verstrekt om onderzoek uit te voeren. NOC*NSF kan met deze publicatie ook derden informeren, in de eerste plaats de partners van de NTS (het ministerie van VWS en de VSG).

1.2 Doel en onderzoeksvragen

Doel van het onderzoek is het verstrekken van inzicht in de wijze waarop de EPC bij kunnen dragen aan de NTS. Er zijn vijf onderzoeksvragen:

1. Wat zijn de EPC en wat wordt ermee beoogd?
2. Wat is de NTS en wat wordt ermee beoogd?

Wat zijn de aandachtspunten als de EPC optimaal bij moeten dragen aan de NTS, ten aanzien van:

3. Het creëren van afstemming en samenhang?
4. Het bevorderen van aantrekkelijke en maatschappelijk verantwoorde evenementen?
5. Het creëren van een podium voor maatschappelijke vraagstukken en het bedrijfsleven?

1.3 Aanpak

Het onderzoek heeft een verkennend karakter. Er worden drie methoden toegepast: semigestructureerde interviews met sleutelpersonen (experts op het gebied van sport, sportevenementen en sporten met een beperking), analyse van bestaande data en documentanalyse. Voor een overzicht van de geïnterviewde sleutelpersonen, zie bijlage 1. Wij zijn de sleutelpersonen zeer erkentelijk voor hun bijdrage. Er zijn uiteenlopende documenten geanalyseerd, van (wetenschappelijke) onderzoeken naar sportevenementen tot beleidsplannen en documentatie van Team TOC.

1.4 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 gaat in op de EPC en de NTS. Daarna wordt in hoofdstuk 3 verslag gedaan van de interviews met sleutelpersonen. In hoofdstuk 4 zijn de resultaten van de literatuurstudie geschetst. Tot slot worden in hoofdstuk 5 de onderzoeksvragen beantwoord. Aan het begin van dit rapport is een samenvatting opgenomen.

2. European Para Championships en evenementenstrategie

In dit hoofdstuk worden eerst de belangrijkste kenmerken van de EPC en de legacy (nalatenschap) geschetst. Daarna wordt uiteen gezet wat de NTS behelst.

2.1 European Para Championships

Evenement

Het evenement heeft als werktitel de European Para Championships (EPC) of - in het Nederlands - de Europese Para Kampioenschappen. Ten behoeve van dit onderzoek is na afstemming met NOC*NSF en Team TOC uitgegaan van de EPC met de onderstaande kenmerken. Het concept van het evenement kan in de toekomst veranderen, bijvoorbeeld door de toevoeging van een sport.¹

- Het is een idee voor een nieuw internationaal multi-topsportevenement voor topsporters met een lichamelijke beperking.
- Het evenement is een bundeling van EK's in naar verwachting negen takken van sport (de ondergrens ligt op vijf sporten).
- De negen beoogde sporten zijn: paracycling, boccia, para football, goalball, judo, para tafeltennis, rolstoelbasketball, rolstoelrugby en rolstoeltennis.
- Voor alle sporten zijn er kwalificatiepunten te behalen voor de Paralympische Spelen in 2024 in Parijs.
- Het evenement wordt in één grote Nederlandse gemeente georganiseerd. Het staat nog niet vast waar dat is. Er wordt vooralsnog geen formele bidprocedure voor Nederlandse steden georganiseerd.
- Het is de bedoeling dat de EPC vooral worden gezien als een 'Nederlands sportevenement' en niet als een sportevenement van één Nederlandse gemeente.
- In het centrum van de gaststad zal een *medal plaza* worden gerealiseerd, waar onder andere de medailles in een feestelijke sfeer worden uitgereikt. Tevens wordt er op diverse high traffic locaties van iedere sport een *centre court* gecreëerd.
- De EPC vinden voor de eerste keer in augustus 2023 plaats.
- De organisator is voornemens om het evenement na de eerste editie in 2023 elke vier jaar ergens anders in Europa te organiseren.
- Het evenement duurt 12 tot 16 dagen.
- Er zijn 1.100 tot 1.500 deelnemers uit circa 45 landen aanwezig, plus hetzelfde aantal begeleiders.
- De begroting voor de EPC bedraagt 25 tot 30 miljoen euro.
- Het evenement is voor bezoekers gratis toegankelijk.²

In aanvulling op het bovenstaande worden in de documenten drie evenementenkenmerken geschetst (Team TOC, 2020a):

1. Uniek en innovatief: 'Het laat zien dat Nederland nog steeds voorop loopt als het gaat om de organisatie van internationale sportevenementen, in het bijzonder als het gaat om paralympische sport.'

¹ Als het evenementenconcept wordt aangepast zullen logischerwijs ook de antwoorden op de onderzoeksvragen anders zijn.

² Het streven naar volle tribunes is belangrijk, zie ook hoofdstuk 4.

2. Sportief relevant: ‘De strijd om de Europese titels en als kwalificatiemoment richting Parijs 2024 maken het evenement sportief relevant. Het evenement draagt daarnaast bij aan de verdere professionalisering van de paralympische sport. In Nederland en in Europa.’
3. Een evenement met impact: ‘Wij geloven dat de bundeling van sporten zorgt voor kruisbestuiving tussen sportbonden, verenigingen en andere organisaties. Het verbinden van partijen en initiatieven biedt kansen voor maatschappelijke spin-off en vergroot de impact van het evenement.’

Wat betreft het concept is het volgende beschreven: ‘Het beste uit jezelf halen, ongeacht je beperkingen’. Dit kan voor elk individu gelden, met en zonder een beperking. De EPC kunnen een showcase zijn voor wat iemand met een beperking kan en hoe je tegenslagen kunt overwinnen. Hierover zijn verhalen te vertellen (Team TOC, 2020a). Tegen die achtergrond is gekozen voor de pay off ‘*European Para Championships - Enable your abilities!*’ Dit spreekt elk individu aan omdat 1) iedereen in een bepaald opzicht een ‘beperking’ of ‘rem’ heeft, 2) een Engelse pay off internationaal is, 3) het positief is verwoord (uitgaan van wat je wél kunt), 4) het actiegericht is en 5) ook toepasselijk is buiten de sportcontext (Team TOC, 2020a).

Ten aanzien van duurzaamheid van de EPC worden zes punten onderscheiden (Team TOC, 2020a):

1. Aandacht voor gezondheid en welzijn bij de EPC.
2. Kwaliteit medische zorg bevorderen.
3. Kwaliteit van leven met een beperking vergroten.
4. Sport voor iedereen, met of zonder beperking, bereikbaar maken.
5. Sportstimulering van jong tot oud, samen tegen obesitas.
6. Ondersteuning onderzoeken naar veel voorkomende beperkingen binnen de parasporten.

De verblijfsduur van de sporters loopt sterk uiteen: terwijl rolstoelbasketballers dertien dagen aanwezig zijn, duren de EPC voor de deelnemers aan paracycling zes dagen (tabel 2.1).

Tabel 2.1 Kenmerken EPC (in absolute aantallen)

	Verblijfsduur (dagen) ^a	Verblijfsduur (overnachtingen)	Duur (trainingsdagen)	Duur (wedstrijddagen)
Rolstoelbasketball	13	12	3	9
Para football	12	11	2	8
Goalball	10	9	2	6
Para tafeltennis	9	8	2	6
Rolstoeltennis	9	8	1	7
Boccia	8	7	2	5
Rolstoelrugby	8	7	1	5
Judo	7	6	1	3
Paracycling	6	5	1	4
Totaal	82	73	15	53

Bron: Team TOC, 2020. Bewerking: Mulier Instituut.

^a De totale verblijfsduur kan langer zijn dan de som van de trainings- en wedstrijddagen, bijvoorbeeld vanwege rustdagen, omdat sporters eerder arriveren om te acclimatiseren en vanwege classificaties.

Er worden ruim 1.500 deelnemers verwacht (tabel 2.2). De groep deelnemers aan para tafeltennis en rolstoelbasketball is naar verwachting het grootst (300 personen), rolstoeltennissers zijn de kleinste groep (52 personen). Paracycling en rolstoeltennis kennen op dit moment nog geen EK, voor de andere sporten zijn al wel EK's georganiseerd.

Tabel 2.2 Beoogde sporten EPC en deelnemers (in absolute aantallen)

	Deelnemers	Reeds bestaand EK
Para tafeltennis	300	Ja
Rolstoelbasketball	300	Ja
Goalball	260	Ja
Paracycling	150	Nee
Judo	130	Ja
Boccia	115	Ja
Para football	100	Ja
Rolstoelrugby	96	Ja
Rolstoeltennis	52	Nee
Totaal	1.503	

Bron: Team TOC, 2020. Bewerking: Mulier Instituut.

Legacy

Er wordt niet alleen gestreefd naar een optimale organisatie van het evenement (o.a. veilig, in een goede sfeer, binnen de financiële kaders). Er wordt ook gestreefd naar een legacy (nalatenschap). Het evenement zou moeten dienen als een versneller voor het realiseren van een samenleving waarin iedereen mee kan doen (een inclusieve samenleving). Personen met een beperking vormen hierbij de doelgroep. Dit wordt als volgt gemotiveerd: ‘Wij geloven dat we samen kunnen werken aan een nieuwe norm voor paralympische sportevenementen overal ter wereld en mensen - beperkt, onbeperkt, rijk, arm, oud, jong en van verschillende afkomst - kunnen inspireren om te gaan sporten en bewegen. Door te verbinden, groots te denken en door te geloven in kansen waar anderen slechts beperkingen zien geven we aangepaste sport het podium dat het verdient.’ (Team TOC, 2019a). De wens om na 2023 vervolgedities te organiseren in andere Europese landen kan eveneens worden beschouwd als een vorm van legacy van de EPC in 2023 in Nederland.

Ten aanzien van het doel van een inclusieve samenleving worden drie mogelijke pijlers onderscheiden (Team TOC, 2020a):

1. Inclusievere omgeving: ‘Openbare ruimtes/gebouwen moeten zó worden ingericht dat ze toegankelijk zijn voor iedereen.’
2. Inclusief sporten: ‘Sporten doe je samen, met of zonder beperking. Wegnemen van drempels bij verenigingen, ondersteunen van vraag en aanbod.’
3. Inclusief werken: ‘Werkgevers moeten in 2026 zorgen voor 100.000 werkplekken voor mensen met een arbeidsbeperking.’

Daarnaast worden de drie volgende punten van de EPC benoemd (Team TOC, 2020a):

1. Het evenement als aanleiding: ‘EPC op unieke plekken midden in de stad is dé kans om je stad opnieuw in te richten met oog voor iedereen.’
2. Het evenement als inspirator: ‘EPC laat zien dat iedereen kan sporten en bewegen, ongeacht je beperking.’
3. Het evenement als verbinder: ‘EPC als prachtige kans om verbinding te leggen tussen inclusieve werkgevers en werkzoekende mensen met een beperking.’

2.2 Nederlandse Topsportevenementen Strategie 2021-2030 (NTS)

De NTS betreft de uitwerking van de actielijn 'Een breed bedragen evenementenstrategie', één van de actielijnen uit deelakkoord zes: Topsport die inspireert! van het Nationaal Sportakkoord (ministerie van VWS, NOC*NSF & VSG, 2020). Een strategie verwijst naar de manier waarop doelstellingen bereikt moeten worden (NIMA, 1993; Marcus & Van Dam, 1995). De NTS is bedoeld als een nationale strategie die aan de basis ligt van de ontwikkeling van een strategie van betrokken partners. Het doel van de NTS is het verhogen van de maatschappelijke waarde van topsportevenementen waardoor topsport meer Nederlanders samenbrengt en inspireert. De NTS kent drie hoofdlijnen:

Hoofdlijn 1: Creëren van afstemming en samenhang

- Breed en divers palet aan topsportevenementen.
- Monitoren en signaleren van kenmerken van evenementen.
- Proactief op zoek naar juiste (typen) evenementen voor grootste bereik en de meeste inspirerende waarde.

Hoofdlijn 2: Bevorderen van aantrekkelijke en maatschappelijk verantwoorde evenementen

- Evenementen met focus op zichtbaarheid, media-aandacht, saamhorigheid en ontmoeting, binding met de stad, verrassende verbindingen en meer volgers.
- Optimaal voor topsporters, efficiënt en effectief, duurzaam, inclusief en aandacht voor gezondheid.

Hoofdlijn 3: Creëren van podium voor maatschappelijke vraagstukken en het bedrijfsleven

- Verbinding andere maatschappelijke sectoren en het bedrijfsleven.
- Verbinding landelijk-regionaal-lokaal.
- Vergroten betrokkenheid bedrijfsleven.

Het ministerie van VWS, NOC*NSF en VSG (2020) geven aan dat de strategische partners de uitgangspunten van de NTS zullen vertalen naar hun eigen beleid. Daarnaast komt er een landelijk Coördinatie- en Informatiepunt Topsportevenementen (Ministerie van VWS, 2020a). Dit kan gezien worden als een loket dat voor de afstemming tussen betrokken organisaties gaat zorgen en de voortgang van de strategie monitort.

2.3 Conclusie

De EPC zijn een idee voor een nieuw internationaal multi-topsportevenement voor topsporters met een lichamelijke beperking. Het is een bundeling van negen officiële EK's. Bedoeling is dat het evenement in 2023 voor het eerst in een Nederlandse gemeente wordt georganiseerd. Naast een goed georganiseerd sportevenement wordt een legacy nagestreefd. Bijdragen aan een inclusieve samenleving en het inspireren van volgers van het evenement om het beste uit zichzelf te halen, ongeacht eventuele persoonlijke beperkingen, vormen daarbij de rode draad.

Het doel van de NTS is het verhogen van de maatschappelijke waarde van topsportevenementen waardoor topsport meer Nederlanders samenbrengt en inspireert. De NTS kent drie hoofdlijnen: creëren van afstemming en samenhang, bevorderen van aantrekkelijke en maatschappelijk verantwoorde evenementen en het creëren van een podium voor maatschappelijke vraagstukken en het bedrijfsleven.

3. Houding sleutelpersonen

In dit hoofdstuk wordt, op basis van uitkomsten van interviews met de sleutelpersonen (experts op het gebied van sport, sportevenementen en sporten met een beperking), geschetst op welke manier de EPC optimaal kunnen bijdragen aan de NTS die tot doel heeft de maatschappelijke waarde van evenementen te verhogen. De namen van de sleutelpersonen staan in bijlage 1. Het hoofdstuk is zo goed mogelijk opgebouwd aan de hand van de drie hoofdlijnen van de NTS. Bij houdingen of meningen van sleutelpersonen is frequent geschetst hoeveel personen die houding of mening hadden. Dat neemt niet weg dat de mening van één persoon van grotere betekenis voor dit onderzoek kan zijn dan de mening die door veel sleutelpersonen wordt gedeeld.

3.1 Creëren van afstemming en samenhang

Communicatie

Zeven van de acht sleutelpersonen vinden een goede communicatie van groot belang bij de organisatie van de EPC. Een goede communicatie moet volgens de sleutelpersonen zorgen voor aandacht bij het publiek en deze aandacht is nodig om de maatschappelijke waarde (zoals de beeldvorming en zichtbaarheid van mensen met een beperking) te maximaliseren. Een goede communicatie zorgt ervoor dat zoveel mogelijk mensen bekend zijn met de EPC. Vijf van de acht sleutelpersonen vinden dat de EPC een groot platform moeten krijgen via de media om het verhaal achter de topsporters met een beperking te laten zien. Dit betekent dat alle mediakanalen moeten worden ingezet om het evenement te promoten. Grote televisiezenders moeten bereid zijn om de EPC uit te zenden. Eén sleutelpersoon geeft hierbij expliciet aan dat een lange aanloop voor het evenement en uitloop na het evenement nodig is om het verhaal/de boodschap achter het evenement goed te vertellen.

‘Het sleutelwoord is media en communicatie. (...) Op voorhand moeten Nederlandse deelnemers uitgelicht worden zodat het gaat leven bij het Nederlandse volk. Dat is de sleutel tot succes. Ik ben er van overtuigd dat we een kwalitatief sterk evenement kunnen neerzetten, maar het valt of staat bij de bekendheid, de bezoekers en de media-aandacht.’

Andere tips die worden gegeven voor de communicatie van de EPC:

- Een sleutelpersoon vindt dat topsporters met een beperking moeten worden ingezet om de doelgroep te vertegenwoordigen. Deze ambassadeurs moeten worden ingezet via de media, maar moeten ook worden betrokken bij de organisatie van het evenement. Een andere sleutelpersoon vindt ook dat mensen met een beperking in de organisatie van de EPC moeten worden betrokken.
- Een andere sleutelpersoon vindt juist dat topsporters zonder beperking de ambassadeurs van het evenement moeten zijn om te zorgen voor integratie tussen de topsport voor mensen met een beperking en topsport voor mensen zonder beperking. Topsporters zonder beperking een groot bereik, onder andere via sociale media.
- Een sleutelpersoon geeft als tip om te zorgen voor zichtbaarheid van de EPC in de gaststad.
- Een sleutelpersoon vindt dat een brede maatschappelijke impact aan het evenement moet worden vastgeknoopt in de communicatie. Dus niet alleen sport voor mensen met een beperking, maar bijvoorbeeld het VN-verdrag Handicap.

‘Mijn belangrijkste tip is: laat het organiseren door mensen met een beperking. Ik bedoel op het moment dat je een evenement organiseert dan wil je ook aangeven dat mensen met een beperking erbij horen en dat het normaal is. Dan moet je dat ook organisatorisch helemaal inbedden.’

Netwerk

Vijf van de acht sleutelpersonen geven aan dat het opbouwen van een goed netwerk belangrijk is bij de organisatie van de EPC. Twee sleutelpersonen geven aan dat het belangrijk is om het netwerk met belanghebbenden rondom de EPC ver vóór het evenement op te zetten. De belanghebbenden die worden genoemd zijn overheden, sportbonden, het onderwijs, organisaties in de zorg- en welzijnssector, waaronder revalidatiecentra, en het bedrijfsleven. Eén sleutelpersoon benoemt expliciet dat partners in de gaststad vroeg moeten worden betrokken om met hen te praten over het informeren en betrekken van zoveel mogelijk personen. Naast lokale partners zijn volgens deze persoon ook partners op landelijk niveau nodig, vanwege de grootte van het evenement (zoals Achmea, VGZ, welzijnspartijen of het (speciaal) onderwijs). Twee sleutelpersonen zien mogelijkheden om het netwerk (en de kanalen) van het Internationaal Paralympisch Comité (IPC) te gebruiken en één persoon ziet hiervoor ook mogelijkheden bij het Internationaal Olympisch Comité (IOC). Eén sleutelpersoon vindt het sterk dat de organisatie al vanaf het begin de afstemming zoekt met verschillende partijen (de media, evenementen en de sport).

‘Het is belangrijk om goede partners te zoeken. Het contact met de European Paralympic Committee (EPC) is op zich goed, maar dat is een kleine organisatie met een klein netwerk. Zoek ook de connectie met het International Paralympic Committee (IPC). Bij het IPC zitten de kwalitatief goede mensen als het gaat over media, exposure etc. IPC wilt ook echt inzetten op de regio’s.’

Sporttakken

Zes van de acht sleutelpersonen vinden de combinatie van meerdere sporten voor mensen met een lichamelijke beperking een sterk punt van de EPC. De combinatie van bekende (rolstoelbasketball) en minder bekende sporten (boccia) voor mensen met een beperking zorgt er volgens de sleutelpersonen voor dat de kleinere sporten worden meegenomen (zowel in de media als qua publiek) van de grotere sporten. Meerdere sporten samen nemen zorgt volgens een sleutelpersoon voor meer ‘body’ en grotere kans op aandacht. Met de EPC kan het verhaal achter de topsporters met een beperking worden verteld en dat maakt het interessant voor de media. Het is (financieel) lastig om afzonderlijk voor elke sport voor mensen met een beperking een internationaal topsportevenement te organiseren. De mix tussen teamsporten en individuele sporten en de ontmoeting tussen de verschillende topsporters met een beperking wordt als positief punt benoemd.

‘Je hebt echt een goed verhaal. Dat heb ik zelf de afgelopen maanden gemerkt. De media is echt op zoek naar het bredere verhaal. Dit [meerdere sporten samen] is makkelijk behapbaar voor de media.’

Vier van de acht sleutelpersonen benoemen een aantal aandachtspunten rondom de sporten die tijdens de EPC worden beoefend. Zo moeten volgens een sleutelpersoon niet teveel sporten aan het evenement worden toegevoegd, want dan wordt het evenement te groot qua locaties en middelen. Veel verschillende sporten brengen veel verschillende classificaties en sportklassen met zich mee en dat moet allemaal

worden gefaciliteerd. Volgens een andere sleutelpersoon missen de grote sporten voor mensen met een beperking op dit moment zoals para atletiek, para dressuur en para zwemmen. Deze sporten zouden het evenement een extra impuls kunnen geven. Volgens een derde sleutelpersoon moet de organisatie vasthouden aan sporten die op het programma van de Paralympische Spelen staan en geen sporten voor mensen met een beperking laten meedoen die niet op dat programma staan. Een vierde sleutelpersoon had de combinatie topsport voor mensen zonder beperking en topsport voor mensen met een beperking in een evenement sterker gevonden dan alleen sporten voor mensen met een beperking, omdat bij het combineren van deze twee de boodschap inclusiviteit beter overkomt. Op dit punt is nog een andere sleutelpersoon teruggekomen, maar deze persoon geeft aan dat niet alles moet worden geïntegreerd, omdat dingen los neerzetten ook nodig is om de sport voor mensen met een lichamelijke beperking te versterken.

Kwalificatiepunten

Vier van de acht sleutelpersonen vinden het behalen van kwalificatiepunten voor de Paralympische Spelen een sterk punt van de EPC. Twee sleutelpersonen geven aan dat de topsporters met een beperking in Europa op dit moment nog geen kwalificatiepunten kunnen behalen bij een evenement terwijl dit wel mogelijk is in andere werelddelen (Azië en Amerika). Volgens een aantal sleutelpersonen maken kwalificatiepunten de deelname interessant voor topsporters met een beperking en voor het aantrekken van publiek is het weer belangrijk dat alle grote namen binnen de topsport meedoen.

Toegangsrijks

De gratis toegang van de EPC wordt door twee sleutelpersonen aangehaald als sterk punt. Deze twee sleutelpersonen vinden de gratis toegang een sterkte, omdat de organisatie daarmee de financiële drempel verlaagt om naar het evenement te komen kijken.

‘Je wilt dat mensen ervan horen en zien, meebelevén en dan wil je eigenlijk elke drempel die een bezoek in de weg zou staan, ook eventueel financieel, wegnemen, want je wilt mensen naar dat evenement krijgen.’

Vier van de acht sleutelpersonen zien de gratis toegang als een zwak punt van de EPC. Zoals hierboven benoemd mist de organisatie inkomsten uit ticketverkoop. De begroting moet dus worden gedicht met andere inkomsten. Volgens een sleutelpersoon voegt het betalen voor een ticket waarde aan het evenement toe.

Faciliteiten

Twee sleutelpersonen vinden de toegankelijkheid en faciliteiten in Nederland een aandachtspunt voor de organisatie van de EPC. De verblijfaccommodaties in Nederland zijn volgens een sleutelpersoon nog lang niet allemaal geschikt om alle deelnemers te huizen, omdat hotels vaak slechts één of twee kamers hebben ingericht voor mensen met een beperking. Een andere sleutelpersoon noemt de kwaliteit van accommodaties om alle sporten te faciliteren een aandachtspunt.

‘Het is in Nederland qua toegankelijkheid in verblijfsaccommodaties echt niet goed. Want waar ga je de mensen onderbrengen? Rolstoelrugby en boccia, ja, dat zijn mensen die zwaar gehandicapt zijn. Die hebben speciale voorzieningen nodig, maar die zijn er niet in standaard hotels. Ja, één kamer of twee kamers. Dat is denk ik een belemmerende factor voor de organisator. Tegelijkertijd zou je kunnen zeggen dat we misschien ook wel een legacy willen creëren met dat evenement wat daar aandacht voor vraagt.’

3.2 Bevorderen van aantrekkelijke, maatschappelijk verantwoorde evenementen

Draagvlak

Gevraagd naar de eerste indruk van het plan om de EPC in Nederland te organiseren, blijken zeven van de acht sleutelpersonen positief. Het merendeel van de sleutelpersonen ziet het evenement als goed en nodig voor de topsport voor mensen met een beperking. Volgens de sleutelpersonen worden in de topsport voor mensen met een beperking weinig grote kampioenschappen zoals de EPC georganiseerd. De combinatie van meerdere sporten voor mensen met een beperking binnen één evenement komt, naast de Paralympische Spelen, te weinig voor. Eén sleutelpersoon benoemt expliciet dat de EPC de topsport voor mensen met een beperking de aandacht kan geven die het verdient.

‘Als je een evenement kan maken met meerdere sporten en ook een sterke organisator hebt, dan kan dat heel veel uitstraling geven. Uitstraling voor de paralympische sport. EK’s worden vaak (...) in Oostbloklanden georganiseerd. Dan speel je in lege hallen vaak in een heel klein dorpje ergens achteraf. Ik denk dat het echt kan helpen als je het bij elkaar veegt en grootser neerzet. Als het op de goede manier wordt georganiseerd kan het voor de sporter echt een toffe beleving zijn.’

Naast het feit dat de EPC goed zijn voor de topsport voor mensen met een beperking, vinden zes van de acht sleutelpersonen het evenement ook bij Nederland passen. Een aantal sleutelpersonen benoemt dat Nederland al ver is in de acceptatie van mensen met een beperking en dat in vergelijking met andere landen in Nederland veel aandacht wordt besteed aan (top)sport voor mensen met een beperking (zoals de professionaliteit van de sport voor mensen met een beperking en het samenbrengen van olympisch en paralympisch). Nederland kan met dit evenement een aansprekend voorbeeld zijn voor andere landen. Ondanks dat Nederland het goed doet, valt volgens één sleutelpersoon op dat op het gebied van randvoorwaarden voor sport voor mensen met een beperking nog winst te behalen is. Deze persoon legt uit dat de invulling van de Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO) in elke gemeente anders is, waardoor het verkrijgen van sporthulpmiddelen (zoals een sportrolstoel) om mee te sporten niet altijd en overal even makkelijk is.

‘Ik denk dat we voorloper kunnen zijn voor de rest van de wereld hoe je daar mee om kunt gaan en hoe je mensen met een beperking volop in de spotlights kan zetten en kan laten zien dat er niks mis is met die mensen. Dat ze prima in staat zijn om voor zichzelf te zorgen, hier en daar geholpen. Dat het gewoon medelanders zijn.’

Van één sleutelpersoon is de eerste indruk overwegend negatief. Deze persoon vindt de EPC een mooi initiatief maar door de coronacrisis en alle bezuinigingen die daarmee gepaard gaan, acht deze

sleutelpersoon het organiseren van de EPC niet haalbaar in 2023. Ook los van corona geeft deze sleutelpersoon aan de organisatie spannend te vinden gezien de flinke begroting en de (grote) rol die het bedrijfsleven zou moeten spelen. Het sponsorbudget van bedrijven is de afgelopen jaren alleen maar kleiner geworden waardoor focus bij bedrijven steeds belangrijker is geworden. Deze sleutelpersoon geeft aan dat het bijna een soort oproep van de Rijksoverheid aan het bedrijfsleven moet zijn om bij te dragen aan het evenement.

‘Nu wanneer ongeveer de gehele evenementenbranche letterlijk op zijn gat ligt en waarbij onzekerheid troef is, zeker onder kwetsbare groepen, vind ik het spannend.’

Maatschappelijke waarde

Alle sleutelpersonen vinden dat de EPC van maatschappelijke waarde kunnen zijn en op die manier kunnen bijdragen aan de doelen van de NTS. Bijna alle sleutelpersonen denken dat de EPC positief kunnen bijdragen aan de beeldvorming en zichtbaarheid van mensen met een beperking in Nederland. Een aantal sleutelpersonen legt uit dat de EPC kunnen zorgen voor meer begrip voor, bewustwording van en respect voor wat mensen met een beperking kunnen. Het evenement kan bijdragen aan het (nog meer) op de kaart zetten van de sport voor mensen met een beperking en de acceptatie daarvan. Het evenement kan volgens een sleutelpersoon een bijdrage leveren aan de roep vanuit de maatschappij om integratie, inclusie en gelijkheid, zowel binnen als buiten de sport. Het evenement kan volgens een andere sleutelpersoon breder in de samenleving laten zien waaraan sport kan bijdragen. Volgens een andere sleutelpersoon biedt het evenement de Nederlandse topsporters met een beperking een podium in eigen land.

‘Ik liep in Londen in 2012 tijdens de Paralympische Spelen op straat met twee Paralympische sporters. Eén van die twee had een ‘blade’ en had een Nederlands Olympisch team outfit aan. Wij stonden bij een stoplicht (...). Er staat een moeder met haar zoontje naast ons en dat zoontje wees naar die ‘blade’ en zegt ‘Hey mama, look, cool!’ (...) Ik denk dat die ‘blade’ meer dan wat dan ook symboliseert van ‘He, kijk, wij doen gewoon mee!’

Naast het verbeteren van de beeldvorming en zichtbaarheid van mensen met een beperking hebben de EPC volgens drie van de acht sleutelpersonen een voorbeeldfunctie. Een voorbeeldfunctie voor mensen met een beperking, maar ook voor mensen zonder een beperking om te laten zien dat het leven niet ophoudt bij een beperking. Volgens een andere sleutelpersoon laat dit evenement zien dat iedereen kan meedoen.

‘Mensen zien dat er zoveel meer kan dan je eigenlijk denkt. Je focust vooral op wat niet meer werkt of er niet meer is. Je ziet mensen presteren in iets waar ze goed in zijn. Dat roept verbazing op en dan gaan mensen nadenken dat ze ook op andere vlakken veel meer kunnen dan in eerste instantie wordt gedacht.’

Locatie en bereik

Gaststad

Alle sleutelpersonen vinden dat de EPC het beste georganiseerd kunnen worden in een grotere gemeente zoals Utrecht, Amsterdam, Den Haag of Rotterdam. De financiering en omvang van het evenement worden als voornaamste redenen hiervoor genoemd, want een kleinere gemeente heeft waarschijnlijk niet het budget en/of de faciliteiten om het evenement te organiseren. Drie van de acht sleutelpersonen benoemen Rotterdam als mogelijke organisator. Alle drie de sleutelpersonen vinden Rotterdam een voorloper op het gebied van inclusiviteit. Zo benoemt één sleutelpersoon dat Rotterdam al langer haar best doet om de sport voor mensen met een beperking te ondersteunen en vergroten. Een andere sleutelpersoon geeft aan dat Rotterdam ook in de amateursport een inclusief aanbod probeert te creëren. Daarnaast is Rotterdam een evenementenstad en heeft met de Ahoy een geschikte locatie om een groot evenement te faciliteren.

Over Rotterdam: *'Inclusie en diversiteit staat heel hoog op de agenda. Niet alleen in woorden, maar ook in daden.'*

Drie van de acht sleutelpersonen vinden dat de EPC ook goed bij een wat kleinere gemeente zouden passen, zoals Arnhem, Zwolle of Groningen. Twee sleutelpersoon geven aan dat de EPC de zichtbaarheid van een kleinere gemeente kan vergroten of dat een kleinere gemeente zich met dit evenement kan profileren. Zo benoemt één van deze sleutelpersoon Papendal als optie, omdat daar alle voorzieningen liggen om de sporten te faciliteren. Een kleinere gemeente geeft volgens één sleutelpersoon meer intimiteit aan het evenement.

Eén sleutelpersoon benadrukt dat de EPC niet in één gemeente moeten worden georganiseerd. Een andere sleutelpersoon vindt de keuze voor één gemeente minder belangrijk als het maar in een Nederlandse gemeente wordt georganiseerd.

'Waar je het ook doet, je moet het onder de vlag van Nederland doen. Niet perse onder de vlag van één stad. Ik snap dat het internationaal beter bekt om het aan een stad te hangen dan aan een land, maar ik denk dat je het moet presenteren als een Nederlands evenement.'

Bereik

Drie van de acht sleutelpersonen vinden de organisatie in één gemeente een sterk punt van de EPC. Het is volgens de sleutelpersonen voor het aantrekken van publiek en in de communicatie makkelijk als alles op één plek is gecentraliseerd. Bij het WK (Para) Handboogschietsen in 2019 in het centrum van 's-Hertogenbosch heeft de organisatie ervaren dat een evenement in de stad zorgt voor bezoek aan het evenement door personen die dat niet van tevoren hadden gepland. Veel wedstrijden van dat evenement, eveneens georganiseerd door Team TOC, waren gratis toegankelijk.³

³ Voor meer informatie over dit evenement zie Hover et al. (2019).

‘Wij hebben toen veel gehad aan toevallige ontmoetingen. Mensen die toevallig in de stad waren. Wat is er aan de hand? Ze gaan kijken en zijn enthousiast geraakt. Omdat het WK (Para) Handboogschietsen 2019 twee weken was, kwamen ze nog eens terug. Veel mensen gehoord van: ‘het was hartstikke leuk, we zijn de volgende dag nog een keer gaan kijken’. Het was ook gratis voor publiek, grotendeels.’

3.3 Creëren van podium voor maatschappelijke vraagstukken en bedrijfsleven

Gemeentelijk beleid met betrekking tot sporten met een beperking

Zes van de acht sleutelpersonen geven aan dat gemeenten waar de EPC niet worden georganiseerd het evenement wél kunnen gebruiken om hun beleidsdoelen te realiseren. Volgens deze zes sleutelpersonen kan de verbinding met andere gemeenten worden gelegd door middel van een activatieprogramma. Twee van de acht sleutelpersonen denken dat andere gemeenten beperkt gebruik kunnen maken van de EPC om hun beleidsdoelen te realiseren. De publiciteit is volgens deze sleutelpersonen vooral gericht op de gaststad. Omliggende gemeenten kunnen wellicht mee profiteren als daar aanpalende activiteiten worden georganiseerd.

Legacy

Activatieprogramma

Volgens vier van de acht sleutelpersonen is een goed activatieprogramma rondom het evenement belangrijk om de maatschappelijke waarde te maximaliseren. Vier van de acht sleutelpersonen vinden dat revalidatiecentra door heel Nederland moeten worden betrokken in het activatieprogramma rondom de EPC. Naast de revalidatiecentra worden scholen, sportverenigingen, huisartsen, andere maatschappelijke organisaties en de media genoemd.

Eén sleutelpersoon geeft als voorbeeld dat verenigingen optimaal benut kunnen worden door personen van een revalidatiecentrum bij de vereniging te laten sporten op de uren dat daar sprake van onderbezetting is. Een andere sleutelpersoon geeft aan dat MEE Nederland als landelijke koepelorganisatie geschikt is om aan de EPC te koppelen (MEE NL is een coöperatieve vereniging van regionale organisaties en de vereniging maakt zich met de leden sterk voor een inclusieve samenleving). Deze persoon geeft als voorbeeld dat de regionale MEE organisatie in Rotterdam Rijnmond een sterk netwerk heeft.

‘MEE is een landelijke koepelorganisatie die streeft naar een inclusieve samenleving waarin mensen met een handicap mee kunnen doen op het gebied van gezondheid, werk, wonen en ook vrije tijd. Binnen die organisatie is Sport MEE ontstaan waarbij consulenten mensen met een handicap begeleiden naar een passende sport. Dat zou een super mooi randprogramma zijn om anderen mee te inspireren. Een mooie verbinding met het evenement.’

Volgens één sleutelpersoon moet het evenement naast de wedstrijden een beleving voor het publiek zijn. Een andere sleutelpersoon vindt dat de aanpalende activiteiten ook moeten worden ingericht voor mensen die niks met sport hebben. Bij het WK (Para) Handboogschietsen in 2019 werd bijvoorbeeld de arena 's avonds gebruikt voor een muziekvoorstelling en een evenement met een bekende gamer. Een derde sleutelpersoon noemt een Nationale Sportweek (maar dan langer dan een week) als voorbeeld voor een

activatieprogramma zodat mensen met en zonder beperking elkaar opzoeken. Door een vierde sleutelpersoon wordt het voorbeeld van een para-festival in de provinciale hoofdsteden genoemd. Een vijfde sleutelpersoon geeft aan dat nagedacht moet worden over een vervolg op het evenement, zoals een landelijke kalender van sportevenementen voor sporters met een beperking. Een andere sleutelpersoon vindt het doorgeven aan een volgend Europees land een sterkte van de EPC zodat het geen eenmalig evenement is.

‘Rondom zo’n activatie niet alleen maar nieuwe dingen bedenken, maar eigenlijk dat evenement een platform laten zijn voor heel veel dingen die al lopen. Er lopen al veel initiatieven op het gebied van inclusief sporten.’

Vier van de acht sleutelpersonen geven aan dat het optimaliseren van de maatschappelijke waarde en daarmee het activatieprogramma niet zomaar ‘even’ naast de organisatie van het evenement kan plaatsvinden. Om de maatschappelijke waarde te optimaliseren, is volgens drie sleutelpersonen een goed plan en een goede samenwerking met verschillende partijen nodig (zoals de lokale overheden, sportbonden en lokale sportverenigingen). Volgens een andere sleutelpersoon is het belangrijk om in de begroting van het evenement rekening te houden met het activatieprogramma.

Bedrijfsleven

Volgens zeven van de acht sleutelpersonen kan het bedrijfsleven gebruik maken van het platform dat de EPC bieden. Op dit moment zetten bedrijven steeds meer in op maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) en met de verbinding met de EPC kan een bedrijf daar invulling aan geven. Vijf van de acht sleutelpersonen zien kansen rondom EPC voor bedrijven die iets voor de maatschappij willen doen. Volgens een sleutelpersoon wordt sponsoring minder interessant en willen bedrijven iets terug doen voor de maatschappij. Een andere sleutelpersoon zegt dat het netwerk rondom dit evenement interessant is voor bedrijven. Om bedrijven te koppelen aan de EPC moet volgens een derde sleutelpersoon worden ingespeeld op de vitaliteit van de werknemers. Dit betekent bijvoorbeeld het inzetten van medewerkers van het bedrijf als vrijwilligers tijdens het evenement. Een vierde sleutelpersoon noemt het voorbeeld van de ‘1 procent FairShare van het Fonds Gehandicaptensport’ om bedrijven aan het EPC te koppelen. Hierbij is het de bedoeling dat alle grote bedrijven die iets met sportsponsoring doen 1 procent aan de sport voor mensen met een beperking doneren.

‘Wat ik merk, en dat is door corona in een stroomversnelling gekomen, hoe je het ook wendt of keert, bedrijven zullen meer en meer kijken naar een maatschappelijke invulling van hun partnerships. Er moet een goed verhaal achter zitten, ook naar hun achterban. Dit [de EPC] heeft natuurlijk wel een hele logische ‘purpose’ en grote sympathie.’

Vier van de acht sleutelpersonen zien kansen voor bedrijven in en rondom de sport voor mensen met een beperking om de EPC als platform te gebruiken. Dit zijn bijvoorbeeld bedrijven die hulpmiddelen voor mensen met een beperking verkopen. Een sleutelpersoon ziet een kans om het Nederlands Bureau voor Toerisme & Congressen (NBTC) aan het evenement te koppelen, met het idee dat Nederland zich door middel van dit evenement internationaal profileert. Een andere sleutelpersoon ziet een kans voor sectoren waar het aandeel mensen met een beperking nog te laag is. Als organisatie zou je het evenement en de boodschap op die manier aan de sectoren moeten proberen te verkopen. Een derde sleutelpersoon ziet kansen voor bedrijven die juist het verschil kunnen maken ten aanzien van inclusie en toegankelijkheid. Deze sleutelpersoon geeft als voorbeeld de NS, omdat de toegankelijkheid voor mensen

met een beperking in het openbaar vervoer in Nederland beter kan. Een vierde sleutelpersoon ziet kansen voor bedrijven die de topsport voor mensen zonder een beperking sponsoren door deze bedrijven ook te vragen voor de topsport voor mensen met een beperking.

Sportaanbieders

Volgens vijf van de acht sleutelpersonen kunnen de sportbonden niet alleen gebruik maken van het platform van de EPC, maar zijn de sportbonden tevens belangrijk in de organisatie van het evenement. De sportbonden kunnen volgens twee sleutelpersonen worden gebruikt om hun achterban te mobiliseren en te inspireren. De leden van de sportverenigingen kunnen bijvoorbeeld worden ingezet als vrijwilligers. Een andere sleutelpersoon geeft aan dat de EPC de samenwerking tussen sportbonden kan stimuleren, zoals kennisoverdracht. Volgens een sleutelpersoon moeten sportbonden hun topsporters zonder beperking inzetten om de sport voor mensen met een beperking te promoten. Volgens vier van de acht sleutelpersonen dragen de EPC bij aan de zichtbaarheid van de sport voor mensen met beperking. Een sleutelpersoon geeft aan dat het platform van de EPC zorgt voor meer bekendheid en interesse onder de Nederlandse bevolking en dat leidt vervolgens tot meer leden, meer vrijwilligers en mogelijk meer trouwe sponsors in de sport voor mensen met een beperking.

Twee andere sleutelpersonen benoemen dat de sponsors van een sportbond, maar ook de lokale sponsors van verenigingen kunnen worden aangesproken om bij te dragen aan de EPC. Volgens een sleutelpersoon zorgen de EPC er mogelijk voor dat meer verenigingen aanbod voor mensen met een beperking creëren. Een sleutelpersoon geeft aan dat verenigingen met een bijdrage aan de EPC kunnen laten zien dat ze er zijn en het evenement kan als een soort vlaggenschip dienen om het Uniek Sporten onder de aandacht te brengen.

‘In hoeverre ben je in staat als bond om je te committeren aan zo’n evenement? En dat ook echt te doen leven onder je leden? Ben je in staat om het uit het isolement van de parasport zelf te halen en het breder trekken en het echt te zien als jouw sport?’

Financiering

Vier van de acht sleutelpersonen zien de financiering van de EPC als een aandachtspunt. Volgens de sleutelpersonen is 25 á 30 miljoen een flinke begroting en door de gratis toegang zijn er geen inkomsten uit ticketverkoop. Eén sleutelpersoon vraagt zich af hoe de organisatie de begroting rond krijgt gezien de grootte van het evenement in combinatie met sporten die normaal minder aandacht krijgen. Volgens de sleutelpersonen is het krijgen van sponsors bij de EPC minder vanzelfsprekend dan bij evenementen voor sporters zonder beperking, omdat de EPC naar verwachting niet dezelfde media-aandacht genereert als evenementen voor sporters zonder beperking.

‘Het geld ga je niet bij het bedrijfsleven krijgen. Wij investeren het liefst terugkerende/doorlopende competities/evenementen, zodat je het hele jaar te zien bent. Het gaat om de aandacht die een evenement krijgt, om mensen het stadion in te krijgen.’

Twee sleutelpersonen vinden de financiering een aandachtspunt omdat de organisatie in één gemeente plaatsvindt. Door het evenement met meerdere steden te organiseren, wordt de financiële haalbaarheid groter en is de kans op (financiële) steun vanuit de provincie groter.

Overheidsbijdrage

Zes van de acht sleutelpersonen geven aan dat ze weinig financiering vanuit de commerciële sector verwachten en dat betekent dat de overheid (gemeente, provincie en de Rijksoverheid) een groot deel van de begroting op zich zal moeten nemen. De helft van de sleutelpersonen verwacht dat de overheidsbijdrage bij dit evenement 70 à 80 procent zal moeten zijn. Dit komt doordat de EPC naar verwachting niet dezelfde media-aandacht of exposure zal hebben als reguliere evenementen. Vanuit het bedrijfsleven is minder geld beschikbaar, omdat het maatschappelijk budget van bedrijven vaak lager is dan het sponsorbudget. Eén sleutelpersoon benoemt dat het organiseren in meerdere gemeenten voor een grotere overheidsbijdrage kan zorgen (op provinciaal niveau bijvoorbeeld).

‘De overheid is niet een soort entertainment evenement aan het faciliteren of een commercieel evenement. De investering daarin moet eigenlijk gezien worden als een campagne om mensen met een beperking aan het sporten te krijgen en geïntegreerd te krijgen.’

Drie van de acht sleutelpersonen vinden dat de financiële bijdrage voor de EPC tussen de overheid en andere partijen gelijk moet zijn. Volgens een sleutelpersoon zien andere partijen de waarde van de EPC niet in als de overheid het grootste deel van de begroting financiert. Deze sleutelpersonen geven wel aan dat een gelijke verhouding in de praktijk lastig zal zijn.

‘De Rijksoverheid moet niet de hoofdpartij zijn, want dan vinden andere partijen het niet interessant genoeg om hieraan mee te doen. De Rijksoverheid moet ook niet de sluitpost zijn. Je moet als Rijk laten zien dat je dit belangrijk vind.’

3.4 Conclusie

Vrijwel alle sleutelpersonen vinden een goede communicatie van groot belang bij de organisatie van de EPC. Goede communicatie moet volgens de sleutelpersonen zorgen voor aandacht bij het publiek en deze aandacht is nodig om maatschappelijke doelen met de EPC te bereiken. De combinatie van sporttakken maakt de EPC onderscheidend ten opzichte van andere sportevenementen voor mensen met een beperking, evenals de kwalificatiepunten die behaald kunnen worden.

Bijna alle sleutelpersonen zijn positief over het initiatief om de EPC in Nederland te organiseren omdat het goed is voor de topsport voor mensen met een beperking en het evenement past bij Nederland. Eén sleutelpersoon acht de organisatie van de EPC niet haalbaar door de huidige coronacrisis en de bijbehorende bezuinigingen. Alle sleutelpersonen vinden dat de EPC van maatschappelijke waarde kunnen zijn en kunnen bijdragen aan de NTS. Bijna alle sleutelpersonen denken dat de EPC kunnen bijdragen aan de beeldvorming en de zichtbaarheid van mensen met een beperking in Nederland. Alle sleutelpersonen vinden dat de EPC het beste georganiseerd kunnen worden in een grote gemeente. De financiering en de omvang van het evenement worden als voornaamste redenen hiervoor genoemd.

Voor het realiseren van een legacy onderstreept het merendeel van de sleutelpersonen het belang van een stevig activatieprogramma, waardoor niet-gaststeden worden betrokken bij het evenement en de maatschappelijke waarde kan worden verhoogt. Revalidatiecentra, scholen, sportverenigingen, de zorg- en welzijnssector zijn genoemde belangrijke belanghebbenden. Bijna alle sleutelpersonen zien voor het bedrijfsleven een kans om middels de EPC invulling te geven aan maatschappelijk verantwoord ondernemen. Steeds meer bedrijven willen iets terug doen voor de maatschappij en de EPC bieden

daarvoor kansen. Sportbonden en verenigingen kunnen de EPC gebruiken om hun achterban te mobiliseren en te inspireren.

Het merendeel van de sleutelpersonen verwacht een beperkte financiële bijdrage vanuit de commerciële sector aan de EPC, er zijn twijfels over de haalbaarheid van de begroting. Voor het dichtten van de begroting is volgens de sleutelpersonen een grote overheidsbijdrage nodig.

4. Lessen uit de literatuur

In dit hoofdstuk wordt, op basis van uitkomsten van literatuurstudie, beschreven op welke manier de EPC optimaal kunnen bijdragen aan de NTS die tot doel heeft de maatschappelijke waarde van evenementen te verhogen. De resultaten van de data-analyse zijn eveneens opgenomen. Ook in dit hoofdstuk is aan elke hoofdlijn een paragraaf gewijd. In paars omrande kaders is de betekenis van de bevindingen voor de EPC kort geduid. Tot slot is de conclusie geschetst.

4.1 Creëren van afstemming en samenhang

Historie

De Paralympische Spelen worden tegenwoordig door velen gezien als het grootste en meest betekenisvolle evenement voor topsporters met een beperking ter wereld. De Paralympische Spelen van Rome in 1960 worden door het IPC gezien als de eerste officiële Paralympische Zomerspelen, de eerste Paralympische Winterspelen zagen in 1976 in het Zweedse Örnsköldsvik het daglicht (IPC, 2021a; IPC, 2021b). De Duitse neuroloog Ludwig Guttmann wordt gezien als de oprichter van de Paralympische Spelen.⁴ Het was zijn droom dat er parallel aan de Olympische Spelen - vandaar de naam Paralympische Spelen - een vergelijkbaar evenement voor topsporters met een beperking zou komen. Aanvankelijk werd dat idee door velen als onrealistisch en merkwaardig ontvangen. In de tijd van Guttmann diende het evenement vooral als middel voor rehabilitatie voor oorlogsgewonden, tegenwoordig is het evenement hét mondiale platform voor topsporters met een beperking (Blauwet & Willick, 2012; Ferez et al., 2020).

De Paralympische Spelen hebben zich nu stevig in het internationale topsportevenementenlandschap verankerd. Vooral sinds 2012 hebben de Paralympische Spelen wat betreft organisatie en belangstelling een vlucht genomen. Alhoewel het afhangt van de criteria die gebruikt worden, wordt vaak gezegd dat de Paralympische Spelen tegenwoordig na de Olympische Spelen het grootste multi-sportevenement ter wereld zijn (Misener et al., 2013; Darcy, 2016; Lange De Souza & Brittain, 2020). Tussen 1964 en 2020 is het aantal deelnemende landen aan de Paralympische Spelen gegroeid van 21 naar 160, het aantal deelnemers van 375 naar 4.350 en het aantal sporten nam toe van negen naar 23 (IPC, 2021c).⁵ Naast de Paralympische Spelen hebben ook andere topsportevenementen voor mensen met een beperking een vlucht genomen (zie hierna).

Een bekend voorbeeld van een iconische gebeurtenis in de recente historie van de Paralympische Spelen - en die de grote belangstelling aantoont - is de finale van de 100 meter tijdens de Paralympische Spelen van 2012 in Londen in de T44-categorie (sporters met een beperking aan de benen). Het Olympisch stadion in Londen ontplofte toen 80.000 enthousiaste fans zagen dat de Brit Jonnie Peacock naar een nieuw Paralympisch record snelde en met het goud aan de haal ging.

Bij de internationale ontwikkeling van de Paralympische Spelen neemt Nederland geen onbelangrijke rol in. De Paralympische Spelen in 1980 vonden in Arnhem (en omstreken) plaats en dat evenement kan tot de

⁴ Guttmann was vanaf 1948 de initiator van de *Stoke Mandeville Games*, een aanvankelijk klein sportevenement voor patiënten (oorlogsgewonden) van *National Spinal Injuries Centre* in de gelijknamige gemeente in het Verenigd Koninkrijk (nabij Londen). Nederlandse gewonden raakten vanaf 1951 bij het evenement betrokken (Stokvis, 2010).

⁵ Bij deze cijfers is er nog van uitgegaan dat de Spelen van 2020 in dat jaar in Tokio plaatsvonden.

beeldbepalende gebeurtenissen in de Nederlandse geschiedenis van de topsport voor mensen met een beperking worden gerekend. De Spelen in 1980 verliepen succesvol. Volgens veel betrokkenen was het de start van een professionelere organisatie van de Paralympische Spelen en het evenement zou het begin van de sociale integratie en erkenning van mensen met een beperking in de Nederlandse samenleving hebben ingeluid (Meijer, 2014).

Naast de Paralympische Spelen in 1980 werden tien jaar later de Wereldspelen voor mensen met een beperking in Assen georganiseerd. De Wereldspelen in de Drentse hoofdstad bouwden voort op het succes Van 1980 en overtroffen zelfs de Paralympische Spelen in Arnhem qua schaal en (media)impact (Verhaag, 2013; Verhaag & Kemper, 2013).

De EPC kunnen worden gezien als een voortzetting van topsportevenementen voor mensen met een beperking die in het verleden succesvol zijn georganiseerd. De EPC kunnen aanhaken op de spectaculaire ontwikkeling van professionalisering, commercialisering en toegenomen maatschappelijke aandacht die is ontstaan door het internationale vlaggenschipevenement, de Paralympische Spelen. Het evenement past in de positieve ontwikkeling die topsportevenementen voor mensen met een beperking - met name de Paralympische Spelen - doormaken. Als zodanig kunnen de EPC bijdragen aan het *track record* van topsportevenementen voor sporters met een beperking die in Nederland zijn georganiseerd. Als de EPC een vervolg in het buitenland krijgt, kan dit worden gezien als een Nederlands exportproduct (en legacy) met een sportieve én symbolische waarde (o.a. inclusiviteit, innovatie). Aandachtspunt is dat het concept van de EPC nieuw is en er nog een positie in de overvolle markt van internationale sportevenementen verworven moet worden. Om dat te bewerkstelligen dienen mogelijk meerdere edities van het evenement te worden georganiseerd.

Marktruimte

Er is nog niet veel onderzoek gedaan naar de legacy van de Paralympische Spelen en andere internationale topsportevenementen voor topsporters met een beperking (o.a. Dickson et al., 2011). Daarbij komt dat onderzoek over de Paralympische Spelen vaak over de Zomerspelen gaat, de Paralympische Winterspelen zijn minder vaak object van onderzoek (Misener et al., 2013).

Uitkomsten van een sessie over de plannen voor de EPC met onafhankelijke experts op het gebied van sporten met een beperking en topsportevenementen leren dat er in Europa behoefte is aan een extra competitie van hoge kwaliteit voor topsporters met een beperking (Team TOC, 2020c). Het idee van de EPC sluit naadloos aan op deze behoefte.

De Pan American Games en de Southeast Asian Games hebben beiden een vergelijkbaar evenement voor topsporters met een beperking, respectievelijk de Parapan American Games en de ASEAN Para Games. Bij de twee laatstgenoemde sportevenementen kunnen deelnemers uit de betreffende continenten kwalificatiepunten behalen voor de Paralympische Spelen. De European Games, ook een topsportevenement waarbij topsporters binnen één continent wedijveren om medailles, gaan (nog) niet gepaard met een topsportevenement voor sporters met een beperking. De EPC kunnen gezien worden als een 'aanvulling' op de European Games - de evenknie voor topsporters met een beperking - en ervoor zorgen dat Europese topsporters met een beperking net zoveel kans op kwalificatiepunten voor de Spelen krijgen als de topsporters uit andere continenten.

De EK's die tot heden voor de EPC-sporten werden georganiseerd, zijn niet altijd tot tevredenheid van de rechthouders (internationale sportfederaties) georganiseerd. Kampioenschappen voor topsporters met

een beperking vonden niet zelden plaats op onaantrekkelijke locaties met zeer matige voorzieningen en nauwelijks aandacht, zowel wat betreft live bezoek als in de media (Team TOC, 2020d).

Nederlandse sportbonden van de negen takken van sport hebben de ambitie om een internationaal kampioenschap voor topsporters met een beperking te organiseren, maar zien zij belemmeringen op het gebied van personele inzet en financiële risico's indien het een separaat event in hun specifieke sport betreft (Team TOC, 2019b). Door het organiseren van de EPC kan samen met de organisator en andere sportbonden kennis worden vergroot, risico's worden gespreid en schaalvoordelen worden bewerkstelligd. Voorwaarde hierbij is dat er op voorhand wordt ingezet op kennisoverdracht en dat hierop wordt toegezien.

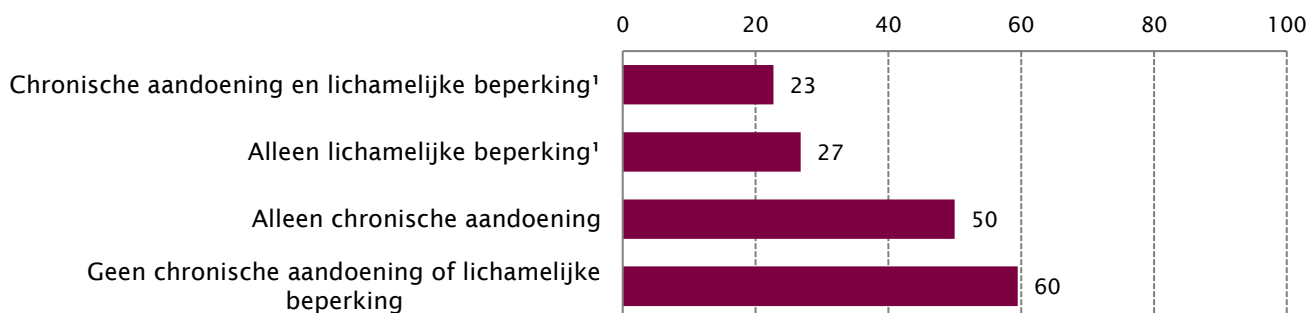
6 procent van de medewerkers van de organisatie van de Paralympische Spelen in Londen in 2012 had een beperking (Hover et al., 2013). Hier is bewust op gestuurd, al lijkt dit aandeel nog aan de lage kant. Voor de organisatie van de EPC is het ook een kans om mensen met een beperking een rol in de organisatie te laten spelen. Dat kan de kwaliteit van het evenement bevorderen en sluit tegelijkertijd aan bij de beoogde legacy ten aanzien van inclusie.

De EPC lijken vanuit een sporttechnisch oogpunt een begrijpelijke plek op de internationale topsportevenementenkalender in te kunnen nemen: Europese topsporters met een beperking worden nu niet optimaal bediend. Bovendien zijn er veel kansen om de kwaliteit van de organisatie van internationale topsportevenementen op meerdere vlakken te verbeteren. Ook kan bijgedragen worden aan het verder uitbouwen van de kennis en ervaring van Nederlandse sportbonden op het gebied van de organisatie van een internationaal sportevenement voor topsporters met een beperking. Mensen met een beperking zouden een rol in de organisatie van het evenement dienen te spelen.

Sportdeelname Nederlanders met een beperking

In 2019 deed 53 procent van de Nederlanders van 12 jaar en ouder minstens eens per week aan sport (RIVM, 2019). Het percentage wekelijkse sporters lag aanzienlijk lager onder Nederlanders met een lichamelijke beperking en/of een chronische aandoening (figuur 4.1). Mensen met zowel een lichamelijke beperking als een chronische aandoening sportten het minst vaak wekelijks (RIVM, 2019; zie ook Von Heijden et al., 2013).

Figuur 4.1 Wekelijkse sportdeelname naar aandoening en/of beperking in 2019, Nederlandse bevolking 12 jaar en ouder, n respectievelijk = 756, 2.099, 227, 5.191 (in procenten)

Bron: Gezondheidsenquête/Leefstijlmonitor CBS i.s.m. het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM), 2019. Bewerking: Mulier Instituut.

¹ Lichamelijke beperkingen kunnen motorisch, auditief of visueel zijn.

De deelname aan sport door mensen met een lichamelijke beperking laat over de afgelopen jaren geen groei zien, terwijl we deze bij de bevolking als geheel wel waarnemen (Van den Dool & Van Lindert, 2018). Daardoor neemt het (grote) verschil in sportdeelname tussen de algemene bevolking en mensen met een beperking toe.

Mensen met een beperking doen vooral aan fitness en duursporten. Veld- en zaalsporten zijn veel minder in trek. Ook is het percentage leden van een sportclub onder mensen met een beperking laag in vergelijking met mensen zonder een beperking (Van den Dool & Van Lindert, 2018).

Mensen met een beperking sporten volgens Van den Dool & Van Lindert (2018) minder omdat 1) zij een profiel hebben dat samenhangt met een lagere deelname aan sport (o.a. relatief laag opgeleid), 2) aan sporten door hen minder prioriteit gegeven wordt en 3) een beperking sporten kan belemmeren, bijvoorbeeld omdat sporten pijnlijk kan zijn. Drempels voor sportdeelname zijn deels afhankelijk van de beperking in kwestie (Ferez et al., 2020). Het op de juiste manier voorzien in de vraag naar sport is een uitdaging zoals Rita van Driel duidt: 'Lukt het om vraag en aanbod te matchen, dan zie je direct dat de sportparticipatie explosief toeneemt.' (Grenzeloos Actief, 2016).

De relatief lage sportdeelname van mensen met een beperking is een belangrijk punt van aandacht. Dat geldt vooral wat betreft de groep die inactief is en wél wil sporten, maar niet bediend wordt. De EPC - en met name afgeleide activiteiten - kunnen de relatief lage sportdeelname door mensen met een beperking adresseren. Het evenement kan sportstimuleringsprojecten onder de aandacht brengen. Het is niet realistisch om te veronderstellen dat met alleen de organisatie van de EPC de sportdeelname door personen met een beperking verhoogd wordt (zie ook legacy in paragraaf 4.3).

Sportaanbod Nederlanders met een beperking

Ongeveer twee derde van de Nederlandse sportverenigingen had in 2020 leden met een beperking. Dit aandeel is sinds 2018 licht gestegen (Gutter et al., 2021). Bijna alle verenigingen (met en zonder leden met een beperking) zijn bereid om (meer) mensen deel te laten nemen in de vereniging. Belemmeringen om (meer) leden met een beperking in de vereniging op te nemen zijn het ontbreken van (inzicht in de omvang van de) vraag vanuit de doelgroep en onvoldoende (gekwalificeerde) trainers of begeleiders.

Ook bij andere sportaanbieders, zoals fitnesscentra en zwembaden, is de bereidheid groot om (meer) sporters met een beperking te verwelkomen (Maasdam et al., 2019). De meest voorkomende belemmeringen om (meer) sporters met een beperking te bedienen, zijn de afwezigheid van geschikte en gekwalificeerde instructeurs, onvoldoende geschikte ruimten voor de doelgroep en financiële beperkingen.

Sportaanbieders bedienen op grote schaal mensen met een beperking en een groot deel van de groep die dat nog niet doet, is welwillend om hierover na te denken. Dit betekent dat het thema inclusiviteit bij veel sportaanbieders actueel is, hetgeen voor de EPC als meewind kan worden gezien. Ook voor dit punt geldt dat de EPC - en met name afgeleide activiteiten - de uitdagingen voor sportdeelname voor mensen met een beperking kunnen adresseren (niet automatisch oplossen).

Attitude Nederlanders jegens mensen met een beperking

Ruim negen op de tien Nederlanders vinden dat iedereen, dus ook mensen met een beperking, moet kunnen sporten en bewegen (Van Lindert & De Jonge, 2020). Nederlanders stonden in 2020 merendeels positief tegenover sporten door mensen met een beperking. Mensen met een beperking ervaren dit zelf ook. Toch geeft een deel van hen aan nog onbegrip of handelingsverlegenheid bij medeburgers of medesporters te ervaren. Het streven naar een gelijkwaardige positie van mensen met een beperking in de sport blijft een proces dat doorlopend aandacht behoeft, juist bij mensen die in hun dagelijks leven nog weinig affiniteit hebben met de achtergrond, wensen en behoeften van mensen met een beperking.

Volgens Elling (2012) was de Nederlandse bevolking na de Paralympische Spelen in Londen in 2012 opvallend positief over Paralympische sporters en de betekenis van de Paralympische Spelen. Drie kwart van de bevolking ziet Paralympische atleten als echte topsporters en vindt dat de Paralympische Spelen bijdragen aan de acceptatie van mensen met beperkingen. Ook geeft ongeveer de helft van de bevolking aan dat zij meer naar de Paralympische Spelen zullen gaan kijken als de media er meer aandacht aan besteden. Verder geeft een vergelijkbaar deel van de bevolking aan trots te zijn op de prestaties van de Olympische (85%) en Paralympische sporters (81%) in Londen in 2012.

Ook Van Sterkenburg (2013) wijst erop dat Nederlandse mensen met een (lichamelijke) beperking wensen dat de media - waaronder de NOS - meer aandacht geven aan de Paralympische Spelen. Wel wordt er nog steeds te geringschattend over gesproken. Door de ogen van de mensen met een beperking betekent de relatief geringe media-aandacht voor de Paralympische Spelen dat de NOS het evenement niet ziet als topsportevenement. Dit idee wordt versterkt doordat de uitzendingen van de Paralympische Spelen destijds niet werden verzorgd door de sportafdeling van de NOS, maar door de evenementenafdeling.⁶

Kamper & De Boer (2015) deden onderzoek onder de bezoekers aan de WK Paracycling 2015 in Apeldoorn (georganiseerd door Team TOC). Zij rapporteerden dat drie kwart van de WK-bezoekers vonden dat er onvoldoende aandacht is voor aangepast sporten in de Nederlandse samenleving. Bovendien vonden negen van de tien bezoekers dat evenementen zoals de WK Paracycling 2015 meehelpten om het imago van (sportende) mensen met een beperking in de samenleving te vergroten.

De relatief brede steun voor inclusiviteit in de sport in Nederland maakt het fundament voor de plannen voor de EPC steviger (al heeft dat evenement ook uitsluitende kenmerken, zie hierna). Er is bovendien een voorzichtige aanwijzing dat Nederlanders vaker topsportevenementen voor mensen met een beperking in de media willen volgens als de media daar ook meer aandacht aan besteden.

Sporttakken

Van de negen EPC-sporten kan synergie uitgaan: de som van deze sporten in één evenement kan meer zijn dan het totaal van separaat georganiseerde kampioenschappen. Te verwachten is dat de belangstelling voor het evenement in Nederland samenhangt met de hoeveelheid Nederlandse deelnemers, het aantal sporten waarin zij participeren en hun medaillekansen. Deze zaken beïnvloeden op hun beurt de effecten (legacy). Op dit moment is nog niet helder hoeveel Nederlandse topsporters er (aan welke sport) meedoen. Dat brengt onzekerheid met zich mee ten aanzien van de omvang van het bereik en de effecten van de EPC (en afgeleide activiteiten).

⁶ Dit is in 2021 niet meer het geval.

Teneinde enige grip te krijgen op de medaillekansen van Nederlandse topsporters met een beperking tijdens de EPC in 2023 is voor de negen EPC-sporten in beeld gebracht hoeveel Nederlanders er in 2016 meededen aan de Paralympische Spelen in Rio de Janeiro en hoeveel medailles er in de wacht werden gesleept. Bij vijf van de negen sporten waren er in 2016 Nederlandse deelnemers. Opvallend is dat bij alle sporten waarbij Nederlanders meededen medailles werden gewonnen (16 in totaal, waarvan 6 gouden plakken) (tabel 4.1).

Tabel 4.1 Behaalde medailles door Nederlandse deelnemers en totaal aantal te behalen medailles tijdens de Paralympische Spelen 2016 in Rio in de negen takken van sport die bij de European Para Championships worden beoefend (in absolute aantallen)

Sporten	Nederlandse deelnemers	Medailles Nederlandse deelnemers				Totaal te behalen medailles
		Goud	Zilver	Brons	Totaal	
Para football	0	0	0	0	0	3
Boccia	3	0	1	0	1	21
Goalball	0	0	0	0	0	6
Judo	0	0	0	0	0	52
Para tafeltennis	4	1	1	0	2	87
Rolstoelbasketball	24	0	0	1	1	6
Rolstoelrugby	0	0	0	0	0	3
Rolstoeltennis	6	2	2	0	4	18
Paracycling	18	3	2	3	8	99
Totaal	55	6	6	4	16	295

Bron: International Paralympic Committee, z.j.; NOC*NSF, 2016; TeamNL, 2016. bewerking: Mulier Instituut.

Mede in het licht van de beoogde legacy ten aanzien van sportdeelname (zie hoofdstuk 2) is het de vraag in welke mate deze negen sporten appelleren aan de belevingswereld en interesse van mensen met een beperking. Immers, de EPC-sporten zijn niet de sporten die vaak door mensen met een beperking beoefend worden (dat betreft fitness en duursporten, zie hiervoor). Ook hebben grote paralympische sporten er geen podium, zoals zwemmen en atletiek (zie ook hoofdstuk 3). Daarnaast is het mogelijk dat topsport de mensen met een beperking die niet sporten kunnen inspireren om ook te gaan sporten of bewegen. Maar het tegenovergestelde is plausibeler, omdat er een groot verschil kan worden ervaren tussen wat topsporters laten zien en wat men zelf (niet) kan. Men kan een competentiekloof (*competence gap*) ervaren (Weed et al., 2009). Het is een misvatting dat kijken naar topsport altijd vanzelf niet-sporters aanzet om ook te gaan sporten (o.a. Frawley, 2013).

Het is de vraag welke EPC-sporten door de volgers als topsport worden ervaren. Het is bekend dat in de media al dan niet bewust een hiërarchie wordt geconstrueerd waarbij bepaalde sporten voor mensen met een beperking worden gerepresenteerd als topsport en andere niet (Van Sterkenburg, 2013). Zo wordt in de media wel eens getwijfeld of boccia als topsport gezien kan worden. Andere sporten (o.a. rolstoelrugby) worden vaker als topsport gezien. Waarschijnlijk beantwoordt deze sport beter dan andere sporten aan een discours over (top)sport als agressief, risicovol, zichtbaar competitief, spectaculair en fysiek (Van Sterkenburg, 2013).

Wanneer in de media de nadruk ligt op het presteren en de sportieve kwaliteiten van topsporters met een beperking, dan wordt die beperking als het ware naar de achtergrond gedrongen. Dit kan als een positief kenmerk van de berichtgeving worden aangemerkt. Gelijktijdig kent deze nadruk een keerzijde, want die laat minder ruimte over voor aandacht voor leven en sporten met een beperking in het dagelijks leven van Nederlanders met een beperking (Van Sterkenburg, 2013). Daarnaast worden in het geval van de

Paralympische Spelen bij uitzendingen soms normen geconstrueerd ten aanzien van het 'normale' sportlichaam waarbij Paralympische deelnemers als 'anders' en 'afwijkend' worden neergezet (Van Sterkenburg, 2013; Lange De Souza & Brittain, 2020). Dit proces wordt *othering* genoemd (Misener, 2013). De benaderingswijze van het benoemen van verschillen (tussen topsporters met een beperking en topsporters zonder een beperking en tussen topsporters met een beperking en de reguliere Nederlanders met een beperking) kan schuren met de uitgangspunten van inclusiviteit.

Topsportevenementen voor personen met een beperking zijn voor belangstellenden niet altijd eenvoudig te volgen omdat er binnen sporttakken classificaties en sportklassen gelden (o.a. Darcy, 2016).⁷ In de praktijk is het ook geen uitzondering dat er verschillende klassen in één wedstrijd om meerdere titels strijden, bijvoorbeeld bij paracycling. Dat maakt de wedstrijden onoverzichtelijk en niet makkelijk te volgen. Enerzijds kan dit de belangstelling voor de EPC drukken. Anderzijds kan de EPC worden aangegrepen als een kans om de sporten op een meer aantrekkelijke manier te presenteren, bijvoorbeeld met nieuwe technologieën als augmented reality, virtual reality en informatieverstrekking over het systeem van classificaties en sportklassen, bijvoorbeeld met een (gratis) EPC-app.

Er zijn onzekerheden en aandachtspunten ten aanzien van de EPC-sporten. Er kan synergie uitgaan van de combinatie van sporten binnen de EPC. Daar staat tegenover dat nog niet bekend is hoeveel Nederlandse topsporters er bij hoeveel sporten gaan participeren en wat de medaillekansen voor Nederlanders mogelijk zijn. Beide punten oefenen naar verwachting invloed uit op de belangstelling voor en de effecten van de EPC in Nederland. De EPC-sporten zijn bovendien niet de sporten die veel mensen met een beperking in Nederland beoefenen en de vraag is in welke mate de EPC-sporten hen aanspreken. Er mag niet worden aangenomen dat kijken naar de EPC niet-sporters automatisch aanzet om zelf te gaan sporten, het tegenovergestelde effect kan (ook) optreden. De beleving van het evenement in de media is voor een belangrijk deel afhankelijk van de manier waarop de sporten in beeld worden gebracht en door wie en op welke manier die worden becommentarieerd. Het is niet vanzelfsprekend dat alle sportprestaties door de volgers als topsport worden gezien. Tevens zijn topsportevenementen voor personen met een beperking voor belangstellenden niet altijd eenvoudig te volgen. Dit is zowel een bedreiging als een kans.

Timing

Andere internationale topsportevenementen

De EPC zijn vooralsnog gepland in augustus 2023 (zie paragraaf 2.1). Dit valt in de periode van de Nederlandse schoolvakanties. Te verwachten is dat de vakantieperiode positief zal bijdragen aan de animo om het evenement live te bezoeken, mits er door geïnteresseerden geen vakantie in het buitenland is gepland. Op jaarbasis gezien kan de maand augustus worden beschouwd als relatief sportluw, wat de kansen op televisiebeelden van de EPC vergroot. Toch zijn er in augustus 2023 nog de volgende (aansprekende) sportevenementen gepland:

⁷ De classificatie bepaalt wie er mag meedoen aan een bepaalde sport en deelt de sporters in klassen in met gelijkwaardige beperkingen in relatie tot die sport. Een sportklasse is een categorie van sporters die een gelijkwaardige beperking heeft in relatie tot de sport en betekent dat sporters in die klasse verschillende beperkingen kunnen hebben (NOC*NSF, 2018).

- WK wielrennen (Glasgow, Schotland).
- World Gymnaestrada (Amsterdam, Nederland).
- US Open (New York, Verenigde Staten).
- Universiade (Jekaterinenburg, Rusland).
- WK atletiek (Boedapest, Hongarije).
- World Cup Basketball (diverse steden in Japan, Indonesië en Filippijnen).
- La Vuelta (diverse steden in Spanje).
- IBSA World Games (Birmingham, Verenigd Koninkrijk).
- WK zeilen (Den Haag, Nederland).

Speciale aandacht dient uit te gaan naar paracycling. In Schotland vinden in augustus 2023 de WK wielrennen plaats en die kampioenschappen duren twee weken. Paracycling maakt hier ook onderdeel van uit (Bicycling, 2019). Volgens de Europese Wielerveding (UEC) is het goed mogelijk om de EPC hier kort na te plannen (Team TOC, persoonlijke communicatie, 13 januari 2021). In dat geval zouden de WK en de EPC elkaar niet in de weg staan, maar zouden op elkaar kunnen aansluiten. Er moet afgewacht worden in welke mate deelnemers aan de WK daadwerkelijk geneigd zijn om kort daarna aan de EPC deel te nemen. Dit is een punt van onzekerheid.

De IBSA World Games zijn eveneens een opmerking waard. De IBSA World Games worden ook wel de World Blind Games genoemd. Het evenement wordt vierjaarlijks georganiseerd onder auspiciën van de International Blind Sports Federation (IBSA). Blinden en slechtzienden nemen deel. De sporten die er in 2023 beoefend worden zijn: judo, goalball, voetbal, schaken, bowling, schieten en showdown (IBSA, 2021). De atletiek-, zwem-, goalball- en judowedstrijden maken deel uit van het kwalificatieproces voor de Paralympische Spelen. Alhoewel drie van de negen EPC-sporten tijdens dit evenement worden beoefend, is dit voor de deelname aan de EPC geen euvel omdat de EPC is gericht op personen met een lichamelijke beperking. Omdat de IBSA World Games als een niche kunnen worden gezien (alleen voor personen met een visuele beperking) is niet te verwachten dat dat evenement aandacht in de media opslokt die anders aan de EPC geschonken zou worden. Uitgesloten lijkt dit echter niet omdat dat ook samenhangt met de (marketing)kracht van partners en de manier waarop het evenement wordt *geframed*, bijvoorbeeld met *storytelling*.

Momentum

Gelet op de periode die ligt tussen het verstrekken van de organisatierechten voor de kampioenschappen in de negen takken van sport tijdens de EPC is te verwachten dat het eerste helft van 2021 een cruciale periode is om toezeggingen van alle belangrijke belanghebbenden te verkrijgen. Immers, de internationale federaties wijzen frequent twee à drie jaar vóór hun EK de stad aan die het evenement mag organiseren.⁸ Initiatiefnemer Team TOC staat dan voor de fikse uitdaging om de toezeggingen rond te krijgen. Dat is een ingewikkeld proces waarbij vier groepen actoren bij een *go/no go*- beslissing van elkaar afhankelijk zijn en naar elkaar kijken, namelijk het Rijk (ministerie van VWS en andere ministeries), de (beoogde) gemeente, de media (NOS, EBU) en negen internationale sportfederaties.

Het bid voor de Europese Spelen 2019 - net als de EPC een multi-sportevenement - leerde dat het van belang is om beoogde partners (o.a. Rijksoverheid, provincies, gemeenten en bonden) tijdig en intensief

⁸ Hierbij is lang niet altijd sprake van een bidproces, meerdere keuzes en een *fee* voor de sportfederatie. Er zijn ook internationale sportfederaties die tevreden zijn wanneer er een stad is die hun internationaal kampioenschap wil organiseren.

te betrekken en gezamenlijk de schouders onder de ambities te zetten.⁹ De kandidaatstelling voor de Europese Spelen 2019 werd - achteraf gezien - met teveel voorwaarden (onzekerheden) ingediend (Adviescommissie European Games 2019, 2016). Het proces om te komen tot de organisatie van de EPC in Nederland is in meerdere opzichten anders dan die van de Europese Spelen, niet in de laatste plaats omdat het een nieuw concept betreft en er niet één rechthouder is, maar negen. Dat neemt niet weg dat de lessen van de Europese Spelen voor de EPC belangrijk zijn. Op dit moment zijn de EPC vooral nog een idee van Team TOC dat in samenwerking met experts is uitgewerkt, al zijn er de nodige belangrijke steunbetuigingen. Verder is er op hoofdlijnen een idee hoe het evenement van waarde kan zijn en hoe het een positieve legacy kan zijn (zie hierna).

In het kader van de planning en het momentum is ook relevant dat op 17 maart 2021 de Tweede Kamerverkiezingen zijn gepland. Het is niet te voorspellen wanneer er een nieuw kabinet gevormd zal zijn. Aangenomen mag worden dat besluiten over een eventuele Rijksbijdrage aan de EPC in de periode van een kabinetsformatie niet genomen zullen worden.

Augustus 2023 lijkt een passende periode te zijn om te EPC te organiseren. De belangrijkste reden is dat die periode relatief sportluw is, al worden er wel grote topsportevenementen georganiseerd. Het eerste helft van 2021 is een cruciale periode voor de doorontwikkeling van de EPC.

Toegangsprijs

In de plannen voor de EPC is benoemd dat er geen prijsdrempel voor bezoekers moet zijn: alle tickets zijn gratis. Dit zal naar verwachting de vraag naar tickets opstuwten. Dat neemt niet weg dat veel bezoekers toch nog een investering moeten doen, niet van hun financiële budget maar van hun tijdsbudget. Reistijd (en -kosten) spelen ook mee in de afweging van potentiële bezoekers om de EPC al dan niet te bezoeken. Er is geen onderbouwing bekend om de toegang gratis te maken, los van het argument dat het anders niet mogelijk is om de gewenste 'volle tribunes' te verkrijgen.

Mogelijk verdient de prijs van de tickets een heroverweging, die start bij het antwoord op de vraag: wat is het prijsdoel? Dat kan winstmaximalisatie zijn, maar bijvoorbeeld ook beeldvorming of filantropie. De prijs van de tickets zou de marktwaarde zo goed mogelijk dienen te weerspiegelen. Het gratis verstrekken van alle tickets - tot aan de finales aan toe - kan door sommigen mogelijk opgevat worden als een (onbedoeld) signaal over de (lage) marktwaarde van een topsportevenement voor mensen met een beperking. In het geval van filantropie kan (een deel van) de opbrengst van de kaartverkoop bijvoorbeeld worden gegeven aan een non-profit organisatie in de nationale of internationale sportsector voor mensen met een beperking. Ook is het mogelijk onderzoek te laten doen naar de optimale prijsstelling voor de toegang, zoals ook is gedaan voor de EK atletiek in Amsterdam in 2016 (Hover, 2015).¹⁰

⁹ Ook is geleerd dat er voldoende aandacht geschonken dient te worden hoe de organisatie van een evenement in Nederland waardevol zou kunnen zijn.

¹⁰ De methode die is toegepast staat bekend als de 'prijsmeter methode', ook bekend onder de naam 'methode van Westendorp'. Kenmerkend voor deze methode is het voorleggen van vier vragen over de prijs met daaraan gekoppeld een reeks prijsniveaus. Uit berekeningen vloeit onder meer de optimale prijsstelling voort.

Actiepunten op basis van de NTS

Tot besluit van deze paragraaf zijn uit de tekst van de NTS (Ministerie van VWS, NOC*NSF & VSG, 2020) en de bijbehorende Kamerbrief (Ministerie van VWS, 2020a) zo goed als mogelijk aandachtspunten voor hoofdlijn 1 gedestilleerd. De aandachtspunten die betrekking hebben op een topsportevenementenkalender (een reeks van evenementen) zijn met een asterisk (*) gemarkeerd. Deze aspecten zijn minder van toepassing op de EPC als separaat sportevenement. De lijst van aandachtspunten kan dienen als checklist voor de doorontwikkeling van de plannen voor de EPC.

- a. Zet vroegtijdig in op een brede samenwerking (o.a. overheid, bedrijfsleven, media).
- b. Inspireer zoveel mogelijk Nederlanders door topsport.
- c. Draag zorg voor samenhang en afstemming tussen topsportevenementen.*
- d. Zorg voor de opbouw van een Nederlands trackrecord van topsportevenementen.*
- e. Verzamel kennis middels onderzoek en benut dit.
- f. Zet in op topsportevenementen voor alle lagen van de bevolking.
- g. Bereik een zo groot mogelijk publiek.
- h. Zet proactief in op de organisatie van topsportevenementen.
- i. Zorg voor een reële kans op prestaties van Nederlandse topsporters.
- j. Vergroot de aantrekkelijkheid van paralympische sporten.
- k. Creëer aandacht voor nieuwe en innovatieve sporten.
- l. Focus op meerdere speelsteden.
- m. Focus op meerdaagse topsportevenementen.
- n. Focus op multi-sportevenementen.

4.2 Bevorderen van aantrekkelijke, maatschappelijk verantwoorde evenementen

Draagvlak

De Rijksoverheid vindt dat initiatieven voor de organisatie van topsportevenementen hun oorsprong in de sportsector moeten hebben. Voor de EPC is dit het geval (zie hoofdstuk 2). Gezaghebbende personen in de sportsector hebben hun steun voor de EPC uitgesproken, waaronder Anneke van Zanen-Nieberg (voorzitter NOC*NSF). Minister Van Ark (medische zorg en sport) refereerde eind 2020 tijdens het wetgevingsoverleg aan de EPC. Haar uitspraken laten zien dat de Rijksoverheid een positieve grondhouding ten aanzien van de EPC heeft.

Anneke van Zanen-Nieberg (voorzitter NOC*NSF):

'This is an unique opportunity for parasport in Europe.' (Team TOC, 2020b)

Raymon Blondel (bestuurslid NOC*NSF en president National Paralympic Committee):

'The parasport in Europe deserves a multisport event with such a great impact.' (Team TOC, 2020b)

Rita van Driel (bestuurslid International Paralympic Committee):

'This concept breaks boundaries and contributes enormously to inclusivity.' (Team TOC, 2020b)

Tamara van Ark (Minister voor Medische Zorg en Sport):

'Ik vind het belangrijk om de komende tijd extra aandacht te besteden aan Paralympische evenementen. De kracht van deze evenementen kan namelijk ook worden ingezet voor het verder ontwikkelen van de Paralympische topsport.' (Ministerie van VWS, 2020a)

‘Dat [de EPC] vind ik een mooi idee dat concreet uitwerking kan geven aan een aantal afspraken uit deelakkoord 6. Ik stel me voor dat ik met de andere partners van het sportakkoord ga bekijken of en hoe dit initiatief een plek kan krijgen in de strategische evenementenagenda.’ (Ministerie van VWS, 2020b)

Ook in het buitenland zijn er betekenisvolle steunbetuigingen voor de EPC. De Raad van Bestuur van het European Paralympic Committee heeft Team TOC in december 2020 per brief laten weten dat zij unaniem besloten hebben om de EPC in Nederland te steunen. Bovendien is in dat schrijven bevestigd dat het European Paralympic Committee de ambitie steunt om dit evenement elke vier jaar elders in Europa te organiseren en dat Team TOC het EPC-logo bij marketing- en communicatieactiviteiten voor de EPC mag gebruiken. Verder besloot de European Paralympic Committee om het predicaat *regional championships* of *regional games* aan de EPC toe te kennen. Daarmee heeft het evenement de aansprekende status van erkende Europese Kampioenschappen. Tot slot geeft de European Paralympic Committee aan de organisator te willen steunen met het verkrijgen van financiering voor het evenement door middel van benutten van het netwerk van het European Paralympic Committee (European Paralympic Committee, 2020). Dit partnership versterkt de plannen voor de EPC, zowel praktisch als qua beeldvorming. Gezien de continentale focus van de EPC is de steun van het European Paralympic Committee van groot belang. Het International Paralympic Committee heeft (nog) geen formele steunbetuiging verstrekt.

Gezaghebbende sleutelpersonen in binnen- en buitenland staan positief tegenover het concept van de EPC. Dit draagvlak is betekenisvol en vormt een solide basis om de plannen voor de EPC verder vorm te geven. Team TOC heeft de afgelopen jaren bewezen dat zij goed in staat zijn om internationale topsportevenementen voor mensen zonder een beperking en voor mensen met een beperking te organiseren. Dit draagt bij aan het vertrouwen ten aanzien van een goede organisatie van de EPC door Team TOC.

Deelnemers

Inclusie

Rond de eeuwwisseling kreeg de organisatorische integratie van de sport voor mensen met een beperking in de (reguliere) sportwereld gestalte (Verhaag, 2013). Dit was bedoeld om de reguliere sportbonden en hun verenigingen verantwoordelijk te maken voor de organisatie van sport voor mensen met een beperking. Zoals geschetst is de bedoeling om de EPC te benutten als aanjager voor het realiseren van een samenleving waarin iedereen mee kan doen: een inclusieve samenleving (zie hoofdstuk 2). Een dergelijk (maatschappelijk) doel wordt vaker geknoopt aan de organisatie van een topsportevenement voor topsporters met een beperking, zo ook bij de Paralympische Spelen in Parijs in 2024 (Coates & Vickerman 2016; Ferez et al., 2020). Opvallend aan het concept van de EPC is dat het evenement is gericht op sporters met een lichamelijke beperking. Dat betekent dat er in twee opzichten geen sprake is van inclusie: 1) topsporters met een andere beperking worden uitgesloten en 2) topsporters zonder een beperking worden niet bediend. Team TOC (2020a) geeft aan dat het merendeel van de internationale federaties en organisatoren op korte termijn niet open staat voor een geïntegreerde aanpak (de bundeling van topsporters met en zonder een beperking binnen één evenement). De twee vormen van exclusie verdienen aandacht bij de doorontwikkeling van de plannen voor (positionering van) de EPC.

Een integratie van topsport voor mensen met en zonder een beperking is in de praktijk eerder gezegd dan gedaan omdat het internationaal bestuurlijk landschap sterk gefragmenteerd is: de organisatierechten voor de topsportevenementen liggen niet altijd bij dezelfde rechthouder (de internationale sportfederatie). Denk bijvoorbeeld aan het IPC dat zwemmen en atletiek voor sporters met een beperking

vertegenwoordigt en respectievelijk de Ligue Européenne de Natation en European Athletics die dat voor de sporters zonder beperking doen. In andere sporten is de inclusie van personen met een beperking bijna vanzelfsprekend omdat de belangen van beide groepen door één organisatie worden behartigd, zoals bij triatlon (Hover & Hoeijmakers, 2018).

Geïntegreerde internationale sportevenementen zijn er wel en worden (ook door Team TOC) ook in Nederland succesvol georganiseerd. Een voorbeeld was de WK (para) Handboogschieten in 2019 in 's-Hertogenbosch (Hover et al., 2019). Daarnaast is er een jaarlijks terugkerend geïntegreerd evenement, namelijk het ABN AMRO tennistoernooi in Rotterdam. Het evenement voor tennissers met een beperking vindt daar gelijktijdig op zelfde locatie plaats als het toernooi voor deelnemers zonder een beperking.

Er dient voor gewaakt te worden dat de kampioenschappen in negen takken van sport als één sportevenement worden georganiseerd: negen 'sporteilanden' lijkt geen probleem, mits zij zich onderdeel van 'één archipel' voelen en dit als zodanig wordt georganiseerd en uitgedragen.

Ook de EK Atletiek Amsterdam 2016 bieden ten aanzien van integratie een interessant perspectief voor de EPC. Bij die kampioenschappen was de opname van de International Para-Athletics Challenge (IPAC) in het programma een innovatie, want dat gebeurde niet eerder. Acht IPAC-onderdelen werden in het atletiekprogramma geïntegreerd om sport voor mensen met een beperking op Europees niveau te promoten. Vanzelf ging dat niet. European Athletics plaatste aanvankelijk serieuze kanttekeningen bij integratie van para-onderdelen omdat die aandacht ten koste van het 'eigen evenement' (met ook eigen commerciële partners), voor topsporters zonder een beperking, zou kunnen gaan (Hover et al., 2016). De IPAC onderdelen konden uiteindelijk toch georganiseerd worden, mede omdat het Rijk en de gemeente Amsterdam daar veel waarde aan hechtten. Wel was het zo dat het IPC geen marketingrechten had en dus niet goed zichtbaar was en de sporters met een beperking zich geen Europees kampioen mochten noemen, het was immers geen (erkende) *championships* (geen EK) maar een *challenge*. De IPAC-onderdelen zijn door het publiek van de EK in 2016 zeer positief ontvangen en ook de (Nederlandse) deelnemers met een beperking blikken er positief op terug (Hover, 2016). De integratie van de IPAC-onderdelen kreeg bij de daarop volgende EK in Berlijn in 2018 geen vervolg. De EK Atletiek in Amsterdam leren dat integratie van aanbod voor topsporters met een beperking waardevol kan zijn maar niet altijd vanzelf gaat en er geen garantie is dat een dergelijk concept bij navolgende edities wordt gecontinueerd.

Verbondenheid

Uit de schets van het evenement (zie hoofdstuk 2) is op te maken dat de verblijfsduur van deelnemers sterk uiteen loopt. Dit betekent dat de kans bestaat dat bepaalde deelnemers elkaar niet zullen ontmoeten (zie ook Team TOC, 2019a). Het is de vraag of dit wenselijk is en het geen afbreuk doet aan de gezochte verbondenheid tussen deelnemers en de collectiviteit en saamhorigheid die de EPC uit moet stralen.

Storytelling

De wijze waarop de EPC in de onafhankelijk media worden *geframed* is voor de organisator en partners beperkt te beïnvloeden. Beter kan met de betrokken nationale sportfederaties en de topsporters die zij voor de EPC selecteren afspraken worden gemaakt over de manier waarop de EPC worden gepositioneerd en worden gepromoot. Sportevenementen kunnen worden gezien als platforms waar gedenkwaardige belevenissen geproduceerd en geconsumeerd worden (Pine & Gilmore, 1998) en gedeeld zouden moeten worden.

De kanalen van de sportfederaties en zeker ook de sociale mediakanalen van de deelnemende topsporters kunnen hierbij van waarde zijn en een bijdrage leveren aan het vermarkten van de ervaring, ook wel *experience marketing* genoemd (Chanavat & Bodet, 2014). Sociale media kunnen worden ingezet door de

deelnemers om hun prestaties en daarmee sporten voor mensen met een beperking zichtbaarder te maken, ook in de periode vóór en na het evenement (Van Sterkenburg, 2013). Er lijken goede kansen te zijn voor *storytelling* door de EPC-deelnemers. *Storytelling* is het vertellen van verhalen, wat niet alleen tot doel heeft om te informeren, maar ook om dat op zo'n manier te doen dat het aantrekkelijk is om naar te luisteren en het verhaal op de beoogde manier herinnerd wordt (Van Hulst, 2012). De EPC lenen zich met hun deelnemers in potentie goed voor *storytelling*, onder andere met betrekking tot de slogan *enable your abilities*. Dit is tot heden, mede door het vroegtijdige stadium van de planontwikkeling, nog niet goed uitgewerkt.

Er kan op verschillende manieren worden gekeken naar het feit dat de EPC zich richt op topsporters met een lichamelijke beperking. Het staat haaks op de ontwikkeling die de afgelopen twee decennia in Nederland is ingezet, maar de internationale sportevenementenpraktijk laat zich allerm minst eenvoudig in die richting plooiën. Het concept van de EPC is erbij gebaat als er meer duidelijk wordt over het al dan niet integreren van topsporters met een andere beperking en zonder een beperking bij eventuele vervolgedities (en/of hoe dit dan is te rijmen met de bestaande European Games). Belangrijk is dat de EPC als één sportevenement worden neergezet. *Storytelling* door onder andere de nationale sportfederaties en deelnemers lijkt goede kansen te bieden om het evenement, de prestaties en de slogan, op de gewenste manier en op grote schaal onder de aandacht te brengen.

Locatie en bereik

Gaststad

In de zoektocht naar een mogelijke gemeente waar de EPC georganiseerd kunnen worden zijn diverse overheden benaderd. Er is contact geweest met Den Haag, Amsterdam, Rotterdam, Maastricht en Utrecht. Tevens is er contact geweest met Brabant Sport. Alle partijen stonden positief tegenover het idee dat de EPC in hun gemeente of regio georganiseerd zouden worden (Team TOC, 2020c).

Belangrijk in het concept van de EPC is 'om de sport naar het publiek te brengen' en niet om 'het publiek te verleiden om naar de sport te komen'. In de praktijk betekent dit dat een deel van de kampioenschappen in elke tak van sport in de openbare ruimte in de gaststad worden georganiseerd (en dat bezoekers alle wedstrijden gratis kunnen bezoeken, zie hiervóór).

Dit idee heeft overeenkomsten met de EK atletiek in 2016 in Amsterdam. Een deel van dat evenement vond namelijk plaats in het centrum van Amsterdam, op het Museumplein. Het evenement werd op het Museumplein geopend, de kwalificaties voor het speer- en discuswerpen vonden er plaats en er werden atletiekclinics voor kinderen georganiseerd. Ook al die sessies waren gratis toegankelijk, net zoals bij de plannen voor de EPC. Die opzet bleek vooral symbolisch en communicatief (mediabeelden) van grote betekenis, al waren de activiteiten op het Museumplein nog altijd goed voor 12.600 bezoeken (Hover, 2016).

Ook de WK (para) Handboogschietsen in 2019 vonden deels plaats in een stadshart, namelijk op de Parade in het centrum van 's-Hertogenbosch. Ook daar was de toegang tijdens de meeste wedstrijden gratis. Bij dit evenement is geleerd dat er meer gedaan had kunnen worden om de toegang van de tribune gastvrij te maken en duidelijker te communiceren dat de toegang (op de meeste dagen) gratis was (Hover et al., 2019). Vermoedelijk had dit geleid tot (nog) vollere tribunes.

Betrokkenheid andere Nederlandse gemeenten

De mogelijke positieve effecten van de EPC worden niet gelijkmatig over Nederland verdeeld, de gemeente waar de EPC worden georganiseerd profiteert naar verwachting het meest (en zal ook de meeste lasten dragen). In het geval van mogelijke subsidiëring door het Rijk is het zaak dat niet alleen de gaststad de vruchten van de EPC plukt. Het is aannemelijk dat gemeenten succesvol gebruik kunnen maken van een topsportevenement dat niet binnen de eigen gemeentegrenzen plaatsvindt (Chien et al., 2017).

Gebaseerd op onderzoek naar de Olympische en Paralympische Spelen in Londen in 2012 wijzen Chen & Misener (2019) erop dat gemeenten succesvol kunnen anticiperen op topsportevenementen in een andere gemeente door vroegtijdig de samenwerking met de gaststad op strategisch niveau te zoeken en een team op poten te zetten dat ook de verantwoordelijkheid draagt om de doelen in de eigen gemeente te realiseren. Dit is in de praktijk minder vanzelfsprekend dan het lijkt. Randvoorwaarden voor succes in niet-gastgemeenten bleken een lokaal draagvlak in de sportsector en een sterk, compact, eensgezind en deskundig team met een groot netwerk.

Televisie

Het is nog niet bekend welke televisieproducent beeldmateriaal gaat maken en door wie en op welke manier de beelden van de EPC wordt verspreid. Het is positief dat de NOS en de EBU (European Broadcasting Union) positief tegenover de EPC staan (Team TOC, persoonlijke communicatie, 13 januari 2021).¹¹ Gezien het feit dat de EPC een nieuw concept betreft, zich nog moet bewijzen en de belangstelling voor topsporters met een beperking doorgaans kleiner is dan voor sporters zonder beperking, moet er rekening mee worden gehouden dat het beeldmateriaal niet verkocht kan worden. Het lijkt wel haalbaar om de televisieproductie uit het evenementenbudget te betalen en de beelden kosteloos aan omroeporganisaties te verstrekken. De kosten voor de televisieproductie kunnen deels op omroeporganisaties verhaald worden. Idealiter worden er op dagelijkse basis beelden getoond. Er dient nader onderzoek plaats te vinden naar de manier waarop omroeporganisaties de EPC in beeld willen brengen en of er per land verschillen bestaan. De EPC kunnen op verschillende manieren in beeld worden gebracht, zoals live, een complete samenvatting, een samenvatting van wedstrijden van deelnemers uit bepaalde landen of een samenvatting van wedstrijden van bepaalde sporttakken.

De ervaring met andere topsportevenementen leert dat het organiseren van een deel van een topsportevenement op een openbare locatie in het centrum van een grote stad waardevol kan zijn. Belangrijk is dat er (beter) wordt ingezet op het actief benaderen van potentiële bezoekers om daadwerkelijk op de tribune plaats te nemen. Ook niet-gaststeden kunnen onder voorwaarden de vruchten plukken van de EPC én daaraan bijdragen. De contacten met de EBU lijken kansrijk, maar er is nog geen duidelijkheid.

¹¹ Bij de EBU zijn 115 organisaties in 56 landen aangesloten en er zijn 34 gelieerde organisaties in Azië, Afrika, Australië en de Verenigde Staten. De leden beheren onder andere circa 2.000 televisie-, radio- en onlinekanalen en -diensten. Samen bereiken de organisaties een publiek van meer dan een miljard personen.

Actiepunten op basis van de NTS

Uit de tekst van de NTS (Ministerie van VWS, NOC*NSF & VSG, 2020) en de Kamerbrief (Ministerie van VWS, 2020a) zijn hierna aandachtspunten voor hoofdpijn 2 gedestilleerd. Deze kunnen dienen als checklist voor de doorontwikkeling van de plannen voor de EPC.

- a. Bedien bezoekers, deelnemers en medewerkers optimaal (o.a. accommodatie en faciliteiten).
- b. Stimuleer een groot draagvlak onder de (lokale) bevolking.
- c. Streef ernaar dat het evenement de ambities van bonden en overheden versterkt.
- d. Borg een efficiënte en effectieve organisatie.
- e. Zet in op innovatie, inclusiviteit, toegankelijkheid, veiligheid en duurzaamheid.
- f. Zorg voor een maximale maatschappelijke en economische impact.
- g. Handel integer en voorkom negatieve zaken (o.a. dopinggebruik, wedstrijdvervalsing).
- h. Creëer ontmoetingsplaatsen voor bezoekers.
- i. Leg verrassende verbindingen (o.a. met andere sporten, sectoren).
- j. Bied betaalbaar en gezond eten en drinken aan.
- k. Ontmoedig roken en (overmatig) alcoholgebruik.
- l. Bied faciliteiten aan voor optimale hygiëne.

4.3 Creëren van podium voor maatschappelijke vraagstukken en bedrijfsleven

Gemeentelijk beleid met betrekking tot sporten met een beperking

Vrijwel alle Nederlandse gemeenten (96%) hadden volgens Gutter & Van Lindert (2020) in 2020 beleidsdoelstellingen op het gebied van sporten en bewegen voor mensen met een beperking of zijn dit aan het ontwikkelen. In alle gemeenten worden een of meerdere activiteiten uitgevoerd om (inclusief) sporten en bewegen voor mensen met een beperking mogelijk te maken, het gaat hierbij om het verlagen van financiële drempels. Hoewel het kennen van de wensen en behoeften van mensen met een beperking als succesfactor voor het realiseren van (inclusief) sporten en bewegen wordt ervaren, geven beleidsmedewerkers aan (nog) grotendeels onbekend te zijn met de doelgroep (zie ook Hover et al., 2015). Ook wordt hier nog niet in alle gemeenten actief op ingezet en wordt de doelgroep maar in een enkel geval betrokken bij het ontwikkelen van beleid en activiteiten.

Doordat vrijwel alle Nederlandse gemeenten beleidsdoelstellingen op het gebied van sporten en bewegen voor mensen met een beperking hebben of krijgen, wordt de kans groot geacht dat een groot deel van de gemeenten interesse heeft in wat de EPC eventueel voor hun beleid kunnen betekenen. Aandachtspunt is dat de aandacht in het beleid niet betekent dat alle gemeenten ook over topsport(eventementen)beleid beschikken.

VN-verdrag

In 2018 publiceerden het ministerie van VWS en partners het programma 'VN-verdrag Onbeperkt meedoen!'. Het programma kent het VN-verdrag inzake de rechten van mensen met een beperking als basis. De ambitie van het programma is dat mensen met een beperking meer naar eigen wens en vermogen kunnen meedoen aan de samenleving, net als ieder ander. Wat betreft participatie in de samenleving is het verschil tussen mensen met en zonder een beperking groot, met name ten aanzien van betaald werk (Grosscurt et al., 2019).

In het verdrag van de VN over mensen met een beperking staat dat iedereen gelijk is en mee moet kunnen meedoen in de samenleving, dus ook mensen met een beperking (Ministerie van VWS, 2019). Dit betekent

bijvoorbeeld dat mensen met een beperking meer hulp moeten krijgen bij het vinden van een baan, dat accommodaties toegankelijk moeten zijn (o.a. geen drempels) en dat mensen met een beperking met het openbaar vervoer mee moeten kunnen en als dat niet kan, dat er dan het recht is op aangepast vervoer.

De ambitie van het ‘VN-verdrag Onbeperkt meedoen!’ sluit naadloos aan bij de legacy die met de EPC beoogd wordt (zie ook hierna). Dit biedt Team TOC een stevig aanknopingspunt om mogelijkheden voor partnerships met de betrokken organisaties te verkennen.

Legacy

MAPE-raamwerk

Om de effecten van sportevenementen en het bijbehorende proces in kaart te brengen kan het MAPE-raamwerk houvast bieden. MAPE is de afkorting voor Middelen, Activiteiten, Prestaties en Effecten (Bouckaert & Auwers, 1999). Onder middelen vallen hier de investeringen van Team TOC en partners, in geld of natura. Om effecten te bewerkstelligen kunnen activiteiten (het sportevenement zelf en aanpalende activiteiten) uitgevoerd worden. De grootte van de effecten van de EPC en de aanpalende activiteiten zijn afhankelijk van de prestaties (het bereik), zoals het aantal bezoekers aan een evenement of het bereik op televisie of Instagram. Effecten zijn onder te verdelen in effecten op de korte termijn (impact) en blijvende effecten of nalatenschap (legacy). Impact betreft effecten die vaak automatisch en voor de korte termijn ontstaan, zoals de bedbezetting in hotels door topsporters. Legacy betreft duurzame (blijvende) effecten van een sportevenement. Die effecten kunnen gepland en ongepland, positief en negatief, tastbaar en niet-tastbaar zijn (Preuss, 2007). Hetzelfde effect kan van doelgroep tot doelgroep anders worden beoordeeld: wat voor de een positief is, kan voor de ander negatief zijn (Chappelet, 2019).¹²

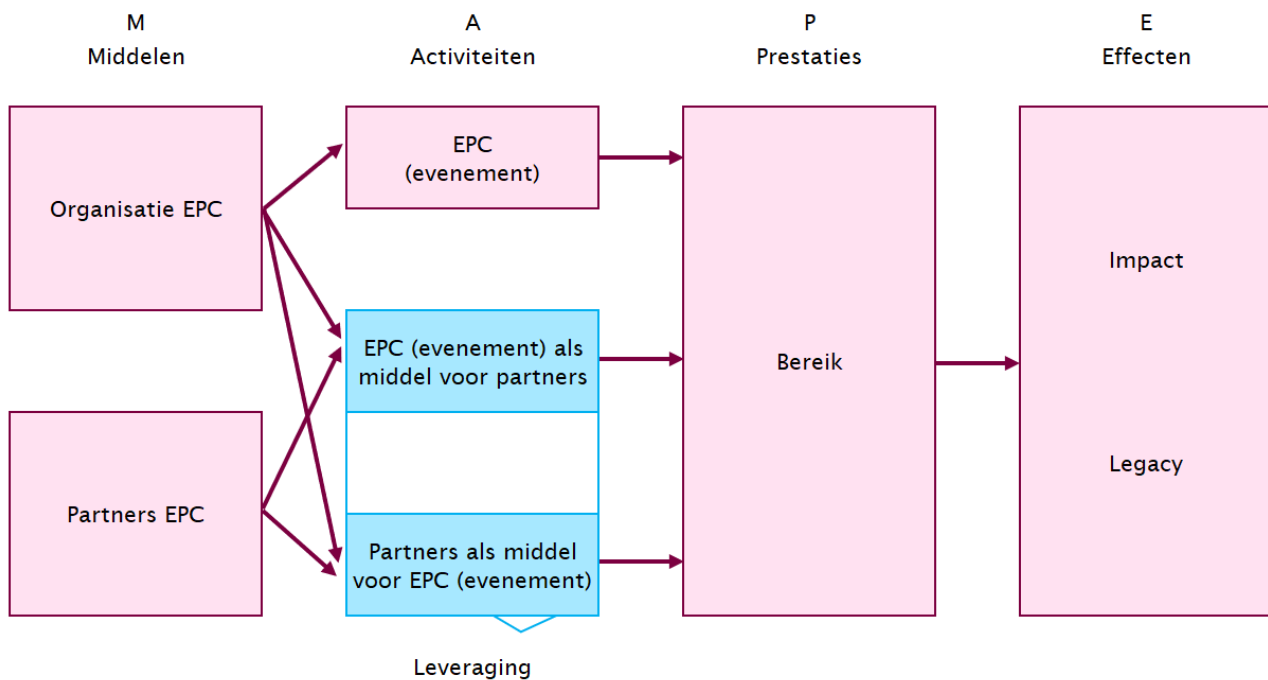
Als het MAPE-netwerk wordt toegepast op de EPC, dan kunnen bij middelen die van de organisatie van de EPC (Team TOC) en die van partners van het evenement worden onderscheiden. Die middelen kunnen aan drie groepen activiteiten worden besteed (figuur 4.1).

1. De EPC zelf.
2. Activiteiten waarbij de EPC als middel (podium of platform) voor de partners dienst doet (bijvoorbeeld: een zakelijk congres gekoppeld aan de EPC en de communicatie van partners met bezoekers van de EPC).
3. Activiteiten waarbij de activiteiten van de partners als middel (podium of platform) voor de EPC dienst doen (bijvoorbeeld: organisator communiceert via sociale media kanalen van partner, side events van partners richten zich op doelen van EPC).

De activiteiten waarbij de EPC als middel voor de partners dienst doet en vice versa wordt ook wel *leveraging* - letterlijk: hefboomwerking - genoemd. *Leveraging* betreft de strategie die gericht is op het creëren van maatschappelijke impact, waarbij wordt geanticipeerd op het momentum dat een sportevenement biedt (zie Chalip, 2006).

¹² Er kunnen drie vormen van legacy worden onderscheiden. Het *triple bottom framework* (Fredline et al., 2004) onderscheidt economische aspecten (economie), sociale aspecten (maatschappij) en ecologische aspecten (milieu).

Figuur 4.1 EPC en het MAPE-netwerk

Bron: MAPE-netwerk o.b.v. Bouckaert & Auwers (1999).

Figuur 4.1 leert dat de gewenste effecten middels drie groepen activiteiten tot stand kunnen komen en afhankelijk zijn van zowel de EPC zelf als van aanpalende activiteiten. Wanneer op de documentatie over de beoogde legacy wordt gereflecteerd kan het onderstaande worden geconstateerd.

- De doelen raken relatief veel thema's en sub thema's: 1) omgeving (toegankelijk maken van openbare ruimte en gebouwen), 2) sportdeelname (steunen van vraag en aanbod, drempels wegnemen) en 3) werkgelegenheid (stimuleren van werkgelegenheid door mensen met een beperking). Het is de vraag in hoeverre dit te behappen is, mede in het licht van de onderstaande twee punten. Daar komt bij dat doelen idealiter SMART worden geformuleerd (dat is duidelijker en zo kunnen doelen ook geëvalueerd worden). SMART staat voor: Specifiek, Meetbaar, Acceptabel (of Actiegericht), Realistisch en Tijdsgebonden.
- De bovenstaande doelen kunnen niet door alléén de organisatie van de EPC worden behaald omdat de EPC er niet primair op gericht zijn om die doelen te realiseren. Aanpalende activiteiten kunnen hieraan bijdragen. Bovendien is impact en legacy afhankelijk van het bereik van de activiteiten, wat logischerwijs ook nog ongewis is. Het is waken voor overspannen verwachtingen over wat er met de EPC (en extra activiteiten) bewerkstelligd kan worden (Mean et al., 2004), zeker als dat tot een structurele verandering van gedrag moet leiden (Van Hilvoorde et al., 2010).¹³
- Er is (nog) geen beeld van de aanpalende activiteiten. Dit betreft zowel activiteiten waarbij de EPC als middel voor de partners dienst doet als activiteiten waarbij de activiteiten van partners als middel voor de EPC dienst doen. Bovendien ontbreekt het nu nog aan doelen en verantwoordelijken voor de te realiseren doelen per activiteit.

¹³ Van Hilvoorde et al. (2010) toonden aan dat effecten van topsportevenementen op veranderingen in beeldvorming (nationale trots in dit geval) tijdelijk zijn.

Gezien het huidige proces rond de EPC is het niet verwonderlijk dat er vraagtekens en witte vlekken ten aanzien van legacy zijn. Aan de andere kant leert het verleden dat een topsportevenement te vaak de aandacht, energie en financiële middelen opslokt, ten koste van de activiteiten om de maatschappelijke doelen te verwezenlijken (NLsportraad, 2017; Hover & Slender, 2018; NLsportraad, 2018). Dat is voor een belangrijk deel te voorkomen door hier tijdig voldoende energie in te stoppen, waarbij het voorstelbaar is dat dit niet door Team TOC gebeurt, omdat daar de verantwoordelijkheid voor de organisatie van de EPC is belegd. Alhoewel het proces om te komen tot de organisatie van de EPC in de kinderschoenen staat, is het wenselijk dat er kort nadat bekend is dat de EPC kunnen doorgaan nadere invulling wordt gegeven aan manier waarop de beoogde legacy bereikt moet gaan worden, naast de organisatie van de EPC zelf.

Wat betreft de projecten waarvoor de EPC als platform kunnen dienen, kan er onderscheid worden gemaakt tussen bestaande activiteiten (die al dan niet worden uitgebreid, aangepast of gethematiseerd) en nieuwe activiteiten. Voorbeelden van mogelijke bestaande activiteiten zijn Uniek Sporten en projecten van de Paralympische beweging, bijvoorbeeld om de tolerantie jegens personen met een beperking te vergroten (Belousov, 2016).¹⁴ Dichter bij huis liggen ook kansen, denk bijvoorbeeld aan projecten als TeamNL in de klas van NOC*NSF en het promoten van het olympisch gedachtegoed door de sportkoepel. Het promoten de fundamentele principes en waarden van het olympisme behoort tot de kernactiviteiten van NOC*NSF (NOC*NSF, 2021). Mogelijk te verkennen ideeën voor nieuwe activiteiten zijn een thematische uitbreiding van Olympic Day (jaarlijks op 23 juni). Overwogen kan worden om in 2023 op 23 juni niet Olympic Day te organiseren, maar voor - het eerst in Nederland - (en samen met NOC*NSF) Olympic & Paralympic Day. Die combinatie doet recht aan de Paralympische beweging die parallel aan die van de olympische beweging loopt en aan het idee van inclusiviteit. In de Verenigde Staten werd dit initiatief, ondersteund door Toyota, vorig jaar voor het eerst genomen (U.S. Olympic & Paralympic Committee, 2020). In dezelfde lijn kan gedacht worden aan het nadrukkelijker inzetten op het paralympisch educatieprogramma van het IPC. In Nederland wordt tot nu toe vooral (tijdelijk, rond de Spelen) olympische educatie aangeboden. De paralympische waarden vastberadenheid, gelijkheid, inspiratie en moed (IPC, 2019) - die waarschijnlijk in vergelijking met de olympische waarden excelleren, respect en vriendschap relatief onbekend zijn - kunnen daar als een rode draad doorheen lopen.

Paralympische Spelen in Londen in 2012

De Paralympische Spelen in Londen in 2012 zijn een interessante case. De Paralympische beweging blikt positief op dit evenement terug, er werden aanpalende activiteiten georganiseerd (Kaptein & Rijkstra, 2012; Hover et al., 2013; Kerr, 2015) en er is relatief veel onderzoek naar gedaan. Belangrijke projecten waren sportstimuleringscampagnes door de sportbonden (die daarvoor miljoenen subsidies van de nationale overheid ontvingen) en investeringen in de sportinfrastructuur.

Onderzoek van de English Federation of Disability Sport kort na de Paralympische Spelen van Londen in 2012 leert dat er in het Verenigd Koninkrijk een grote interesse voor het volgen van de Paralympische Spelen was (EFDS, 2012). Voor de Paralympische Spelen werden 2,8 miljoen tickets verkocht (waarvan 2,1 miljoen tickets voor een bedrag van 20 GBP of minder), tegenover 8,2 miljoen tickets voor de Olympische Spelen (National Audit Office, 2012).

¹⁴ Er kan ook gedacht worden aan adviesdocumenten. Voor volwassenen en kinderen met een lichamelijke beperking bestaan er bijvoorbeeld praktische documenten waarin is beschreven hoe de doelgroep eruit ziet, hoe die te bereiken is en op welke manier deze groep het beste met sportaanbod bediend kan worden (Brandsema et al., 2017a; Brandsema et al., 2017b).

De sportdeelname van mensen met een beperking nam na de Spelen toe (UK Government & Mayor of London, 2013), maar volgens Brown (2019) bleken Paralympische Spelen in Londen in 2012 geen effectieve manier om de sportdeelname onder personen met een beperking te vergroten. De Spelen leidden volgens hem weliswaar tot een kortstondige groei van de sportdeelname van mensen met een beperking in het Verenigd Koninkrijk (in 2013), maar de deelname was daarna snel terug op het oude niveau. Veel sportverenigingen en andere sportorganisaties wisten niet hoe zij op de Paralympische Spelen konden anticiperen en konden profiteren van de toegenomen vraag naar sport door mensen met een beperking, ondanks de extra miljoeneninvesteringen van Sport England voor de sportbonden (DCMS, 2013; Hover et al., 2013). Bonden en clubs hadden onvoldoende kennis over het bedienen van mensen met een beperking. De belangrijkste opbrengst van de Spelen bleek volgens Brown (2019) een versnelling van de ontwikkeling van het nationale sportsysteem voor personen met een beperking.

De Paralympische Spelen in Londen zouden hebben geleid tot een positievere houding van de Britten jegens mensen met een beperking en het evenement was tevens een aanjager voor een inclusieve samenleving (EFDS, 2012; DCMS, 2013). Volgens UK Government & Mayor of London (2013) dachten ruim acht op de tien Britten dat de Spelen een positief effect hadden op de manier waarop mensen tegen mensen met een beperking aan keken.

Onderzoek van Kerr (2015) naar de Paralympische Spelen laat zien dat Britse organisaties die actief zijn in de sportsector voor mensen met een beperking niet allemaal op dezelfde manier naar de Spelen keken. Ten eerste bleek het een grote uitdaging - door Kerr 'interne strijd' genoemd - om 'beperking' te definiëren en dus te bepalen wat daar wel en niet toe gerekend zou moeten worden. Ten tweede waren bepaalde organisaties van mening dat de Paralympische Spelen niet de beste representatie van (top)sport voor mensen met een beperking zouden zijn. Sommigen organisaties zagen de Spelen zelfs als een bedreiging voor bestaande strategieën en structuren. Ten derde is er bij bepaalde organisaties het beeld dat overheden en andere organisaties de Spelen gebruikten - of misbruikten volgens sommigen - om hun visie ten aanzien van (top)sport met een beperking te etaleren. Tenslotte vonden bepaalde organisaties dat de Paralympische Spelen een beter platform zijn voor het verbeteren van de manier waarop er tegen mensen met een beperking wordt aangekeken dan voor het verhogen van de sportdeelname onder die groep.

Het mediabereik voor de Paralympische Spelen 2012 was indrukwekkend. Er werd meer dan 500 uur uitgezonden, 350 uur boven het gestelde doel en vier keer zoveel als tijdens de Paralympische Spelen van 2008 in Peking (DCMS, 2013).

Paralympische Spelen in Sydney in 2000

De ervaringen met de Paralympische Spelen in Sydney in 2000, zoals gedocumenteerd door Darcy (2016) kunnen eveneens waardevol zijn voor het doorontwikkelen van de plannen voor de EPC. Wat in 2000 positief uitpakte was het optuigen van een team van paralympische ambassadeurs dat gedurende vier jaar succesvol sponsors voor het evenement wist aan te trekken. Er werden bovendien veel tickets voor de Paralympische Spelen verkocht en ook de media-aandacht was groots. Daarnaast groeide de Paralympische beweging in Australië, zowel qua status, omvang als in financiële zin. Toch waren de Paralympische Spelen in 2000 niet vrij van strubbelingen. Betrokken mensen met een beperking (o.a. bezoekers, professionals en vrijwilligers) konden lang niet altijd zo goed worden bediend als mensen zonder een beperking. De problemen varieerden van online toegang tot tickets (probleem voor mensen met een visuele beperking), problemen met de toegankelijkheid van het openbaar vervoer, ongeschikte zitplaatsen en zichtlijnen in sportaccommodaties en vrijwilligersfuncties die personen met een beperking niet optimaal uit konden voeren. De focus van het organisatiecomité op mensen met een beperking zou ook teveel zijn toegespitst op de achterban van het Australisch Paralympisch Comité en te weinig gericht op de andere mensen met een beperking in de Australische samenleving. Tot slot spraken politici veel over

het evenement maar veel minder over Australiërs met een beperking. De brug naar de breedtesport werd volgens Darcy (2016) onvoldoende geslagen.

EK Atletiek Amsterdam 2016

Ten aanzien van het realiseren van de gewenste legacy voor personen met een beperking zijn er waardevolle ervaringen opgedaan bij de EK Atletiek Amsterdam 2016. Verenigingen gingen dankzij de EK meer samenwerken om in Amsterdam een aanbod voor sporters met een beperking te realiseren. Er vond ook een mini EK atletiek plaats voor kinderen met een beperking. Door integratie van de IPAC-onderdelen in het wedstrijdprogramma, heeft het evenement zich op de promotie van de sporten met een beperking op Europees niveau gericht en is het aanbod van Amsterdamse atletiekverenigingen voor mensen met een beperking verdubbeld ten opzichte van 2012 (Berkel & Van der Gugten, 2016). Dat zijn opbrengsten van een niet te onderschatten belang. Terugblikkend blijkt echter óók dat de gemeente Amsterdam eigenlijk meer IPAC-onderdelen in de side-events had willen zien terugkomen. Sporten voor personen met een beperking was volgens de gemeente nog te veel alleen aan de EK gekoppeld en te weinig aan het breedtesportprogramma (Berkel & Van der Gugten, 2016; Hover, 2016). De les voor de EPC is om een goede balans te vinden tussen het hoofdevenement en de afgeleide activiteiten, zoals side events.

European Youth Olympic Festival Utrecht 2013

Als de EPC in Nederland gaan plaatsvinden is dat niet het eerste internationale multi-topsportevenement. In 2013 vond in Utrecht namelijk het European Youth Olympic Festival (EYOF) plaats. Het EYOF is een tweejaarlijks sportevenement onder leiding van de European Olympic Committees (EOC) voor jonge Europese sporters (13-18 jaar). Tijdens het EYOF werd (ook) in negen takken van sport gestreden om de medailles (Breedveld et al., 2014). Aan het evenement was een reeks side events gekoppeld onder de vlag Achmea High Five Challenge (AH5C). De evaluatie van het EYOF - internationaal multi-sportevenement - en de AH5C door Dijk & Van Eekeren (2014) levert waardevolle inzichten voor de planontwikkeling van de EPC op. Het EYOF en de AH5C zijn voor de meeste organisaties van meerwaarde geweest. Maar mede door het aantal verschillende sporten waren er veel organisaties betrokken die ook op verschillende niveaus actief waren (van lokaal tot internationaal) en op uiteenlopende wijze georganiseerd (publiek/privaat, professioneel/vrijwillig). Het bleek een uitdaging om eenheid te scheppen in deze diversiteit, mede omdat niet alle partijen even expliciet waren over hun verwachtingen en doelen. Er had achteraf gezien meer resultaat geboekt kunnen worden op het gebied van het verhogen van de sportparticipatie en het verbinden van top- en breedtesport. Het EYOF en de AH5C hadden ieder hun eigen organisatiedynamiek, waardoor het lastig bleek beide processen sterk met elkaar te verbinden. Dijk & Van Eekeren (2014) onderscheiden de volgende succesfactoren: 1) nationale, provinciale en lokale samenwerking, 2) het EYOF was een katalysator voor nieuwe (private) aanpalende initiatieven, met name de side events, 3) de samenwerking met een sterke private organisatie (Achmea, o.a. communicatiekracht en expertise). Verbeterpunten waren er ook: 1) er misten organisaties in het bestuur wat het eigenaarschap ondermijnde, 2) bestuurlijke en uitvoerende taken liepen in het bestuur teveel door elkaar, 3) doelstellingen van betrokken organisaties werden niet goed benoemd en gedeeld, 4) de organisatie van het EYOF was teveel gescheiden van die van de AH5C, 5) de Utrechtse sportverenigingen zijn onvoldoende betrokken geweest.

De beoogde legacy van de EPC is veelomvattend, mogelijk kan hier meer focus in worden gebracht. Ervan uitgaande dat het realiseren van een legacy een doel blijft dat verder reikt dan het bedienen van de groepen die direct bij de EPC betrokken zijn (o.a. partners, deelnemers, volgers), is het belangrijk dat er meer aandacht wordt geschonken aan plannen voor *leveraging*, met aandacht voor de organisatie van aanpalende activiteiten, de daarmee beoogde doelen en de financiering daarvan. Het is cruciaal te weten dat de EPC niet alléén tot de maatschappelijke doelen kunnen gaan leiden, maar dat de EPC zouden moeten dienen als aanjager of platform voor andere bestaande of nieuwe initiatieven die daarop gericht zijn. De interventie dient dus niet alleen de EPC zelf te zijn. Ervaringen met andere evenementen voor topsporters met een beperking leren dat die niet automatisch leiden tot een hogere sportdeelname onder mensen met een beperking, ten dele omdat betrokkenen niet weten op welke manier het evenement benut kan worden. Ook kunnen organisaties op verschillende manieren tegen de kansen voor de EPC aankijken en de EPC mogelijk zelfs als een bedreiging zien. Daarnaast blijkt het optimaal bedienen van bezoekers met een beperking cruciaal, net als de balans tussen top- en breedtesport (in het geval van afgeleide activiteiten). Partners van de EPC dienen hun doelen expliciet te benoemen én met elkaar te delen.

Financiering

Het aandeel overheidsfinanciering bij internationale topsportevenementen in Nederland varieerde de afgelopen jaren. De Giro Gelderland is bijvoorbeeld gefinancierd met 93 procent publieke middelen (Dijk et al., 2016), een aandeel dat op grote schaal als erg hoog worden beschouwd. Bij de EK Atletiek Amsterdam 2016 was dat 52 procent (Hover et al., 2016) en bij de Rabo EuroHockey Championships 2017 30 procent (Hover & Brandsema, 2018).

Deze verschillen worden mede veroorzaakt door de verschillende organisatie- c.q. financieringsmodellen van de evenementen. In het geval van de EK atletiek waren er bijvoorbeeld inkomsten uit kaartverkoop (meer dan 2 miljoen euro), terwijl de Giro Gelderland gratis toegankelijk was. Tegen deze achtergrond is het dan ook niet logisch om één lijn te trekken wat betreft een specifiek nastrevenswaardig aandeel van overheidsbijdragen aan een sportevenement. Bovendien zijn er gemeenten die geneigd zijn méér financiële steun verlenen aan sportevenementen die geen inkomsten uit kaartverkoop hebben dan aan evenementen die die inkomsten wel hebben (Hover & Hoeijmakers, 2018).

Ook de subsidie die het ministerie van VWS geeft verschilt per evenement. Tussen 2014 en 2020 varieerde dit bedrag van 125.000 euro (WK rolstoeltennis 2018) tot 2,5 miljoen euro (o.a. Tourstart 2015, EK voetbal 2020) (Hover & Hoeijmakers, 2018).

De subsidieregeling van het ministerie van VWS vergoedt een bedrag van maximaal 25 procent van de kosten van het evenement, tot een maximum van 2,5 miljoen euro. Voor Paralympische evenementen geldt dat die evenementen tot de helft van de begroting kan worden gesubsidieerd. Buitengewone sportevenementen vormen hierop een uitzondering. Dit zijn topsportevenementen die qua aard, omvang, impact en kosten dermate omvangrijk zijn, dat maatwerk vereist is (Ministerie van VWS, 2020a). Hierover dient in de Tweede Kamer besloten te worden. De EPC kunnen tot de categorie buitengewone sportevenementen gerekend worden. Minister Van Ark hintte op deze mogelijkheid, zij gaf aan: ‘De nieuwe subsidieregeling vergoedt een bedrag van hoogstens 25 procent van de kosten van het hoofdevenement, tot een maximum van 2,5 miljoen euro. Ik ben mij ervan bewust dat de bekostiging van sommige topsportevenementen lastiger tot stand komt, zoals paralympische evenementen en jeugdtoernooien.’ (Ministerie van VWS, 2020a). Dit betekent dat er een mogelijkheid bestaat dat het Rijk meer dan de helft van de begroting van de EPC subsidieert. In tegenstelling tot de vorige beleidsperiode

kan geen subsidie voor side events meer worden aangevraagd maar alleen voor het topsportevenement (Ministerie van VWS, 2020a).

In het scenario dat de VWS-bijdrage op zou lopen tot meer dan 50 procent, betekent dit nog steeds dat er miljoenen via participatie van de private sector gedekt zouden moeten worden via sponsoring of - beter gezegd, gezien de gelijkwaardige uitruil - partnership marketing (Beerthuizen, 2014). Ook is het mogelijk dat andere ministeries een financiële bijdrage doen, het platform dat een topsportevenement biedt kan ook voor andere ministeries dan alleen het ministerie van VWS kansen bieden. Wat betreft private sponsoring liggen er kansen (zie ook hoofdstuk 3), maar zijn er ook bedreigingen, zeker in het licht van de coronamaatregelen en de verwachte economische tegenwind. Een mogelijke bedreiging zijn substituten waarbij de private sector zoekt naar andere manieren dan sportevenementen om doelen te bewerkstelligen (Hover et al., 2020).

Het is reëel om te veronderstellen dat de EPC als buitengewoon sportevenement aangemerkt kunnen worden. Als dit het geval is dan betekent dit dat het aandeel Rijkssubsidie op voorhand niet is begrensd. Een comité van aanbeveling en een aansprekende persoon kunnen helpen om (private) financiering tijdig rond te krijgen, gedacht kan worden aan Rita van Driel (lid IPC), prinses Margriet (erelid IPC) en een aansprekende Nederlandse topsporter met een beperking en een groot netwerk.

Actiepunten op basis van de NTS

Tot slot zijn ook in deze paragraaf uit de tekst van de NTS (Ministerie van VWS, NOC*NSF & VSG, 2020) en de bijbehorende Kamerbrief (Ministerie van VWS, 2020a) aandachtspunten voor hoofdpijn 3 gedestilleerd. De lijst van aandachtspunten kan dienen als checklist voor de doorontwikkeling van de plannen voor de EPC.

- a. Betrek organisaties buiten de sportsector.
- b. Leg verbindingen met de nationale overheid en (andere) gemeenten en provincies.
- c. Betrek het bedrijfsleven (potentiële sponsors) vroegtijdig.
- d. Onderzoek hoe het evenement kan bijdragen aan doelen van overheden en bedrijven.

4.4 Conclusie

Belangrijke lessen uit de literatuur ten aanzien van hoofdpijn 1 (creëren van afstemming en samenhang) zijn de volgende. Met de EPC kan bijgedragen worden aan het uitbouwen van de kennis en ervaring van sportbonden. Het is niet realistisch dat de EPC automatisch de sportdeelname door personen met een beperking verhoogt. Er is een indicatie dat Nederlanders vaker topsportevenementen voor mensen met een beperking in de media willen volgens als de media daar ook meer aandacht aan besteden. De prijs van de tickets verdient een heroverweging. Doordat het nog niet bekend is hoeveel Nederlandse topsporters gaan participeren en wat de medaillekansen kunnen zijn, is de belangstelling voor de EPC in Nederland nog niet goed te voorspellen.

Ook wat betreft hoofdpijn 2 (bevorderen van aantrekkelijke en maatschappelijk verantwoorde evenementen) kunnen lessen opgetekend worden. De steun van gezaghebbende sleutelpersonen in binnen- en buitenland vormt een solide basis om de plannen voor de EPC verder vorm te geven. Gezien het belang dat in de sector aan inclusie wordt gehecht, is het zaak dat goed wordt uitgelegd waarom de EPC zich richt op topsporters met een lichamelijke beperking en niet op sporters met andere beperkingen en niet op sporters zonder beperkingen. Aandacht is nodig om ervoor te zorgen dat er geen negen EK's worden

georganiseerd, maar één multi-topsportevenement. Het organiseren van een deel van een topsportevenement op een openbare locatie in het centrum van een grote stad waardevol kan zijn en veel bekijks trekken.

De literatuur biedt ten aanzien van hoofdlijn 3 (creëren van podium voor maatschappelijke vraagstukken en het bedrijfsleven) eveneens nuttige informatie. Nagenoeg alle gemeenten hebben doelstellingen om sporten en bewegen voor mensen met een beperking te stimuleren. Als de EPC en aanpalende activiteiten hier gericht op aansluiten biedt dat kansen voor zowel het evenement als de gemeenten. De beoogde legacy verdient meer focus. De gewenste maatschappelijke effecten kunnen door middel van drie groepen activiteiten tot stand komen en zijn afhankelijk van zowel de EPC zelf als van aanpalende activiteiten van partners. De EPC zouden moeten dienen als aanjager voor andere activiteiten: de interventie dient dus niet de EPC zelf te zijn. De EPC kunnen een podium voor derden zijn, waarbij het van belang is dat dat podium door verschillende partners op een samenhangende manier wordt gebruikt. Van belang is dat partners doelstellingen vaststellen én die delen. De EPC kunnen tot maximaal de helft van de begroting door Rijksmiddelen worden gefinancierd. Een comité van aanbeveling kan helpen om (private) financiering tijdig rond te krijgen.

5. Conclusie

In dit hoofdstuk worden de onderzoeksvragen bondig beantwoord. De belangrijkste resultaten van de interviews, de data-analyse en de literatuurstudie zijn hierbij per vraag gebundeld. Tenslotte wordt kort naar de toekomst gekeken.

Wat zijn de EPC en wat wordt ermee beoogd?

De EPC of - in het Nederlands - de Europese Para Kampioenschappen, zijn een idee voor een nieuw internationaal multi-topsportevenement voor topsporters met een lichamelijke beperking. Het is een bundeling van officiële EK's in negen takken van sport (paracycling, boccia, para football, goalball, judo, para tafeltennis, rolstoelbasketball, rolstoelrugby en rolstoeltennis). Bedoeling is dat het evenement in 2023 voor het eerst in een Nederlandse gemeente wordt georganiseerd. Naast een goed georganiseerd sportevenement, wordt een legacy nagestreefd. Bijdragen aan een inclusieve samenleving en het inspireren van volgers van het evenement om het beste uit zichzelf te halen, ongeacht eventuele persoonlijke beperkingen, vormen de rode draad. Het concept van het evenement kan in de toekomst veranderen, bijvoorbeeld door de toevoeging van een sport. Het idee voor het evenement is afkomstig van Team TOC, een Nederlandse sportevenementenorganisator. Het idee van het evenement is daarna met experts uitgewerkt. De ambitie is om het evenement in augustus 2023 voor de eerste keer in een grote Nederlandse gemeente te organiseren. Beoogd wordt dat het evenement in andere Nederlandse gemeenten aanleiding is om afgeleide activiteiten op poten te zetten zodat het evenement een evenement van 'heel Nederland' wordt. Na de organisatie van de EPC in Nederland in 2023, is er de wens om vierjaarlijks vervolgedities van het evenement in andere Europese landen te organiseren. Het evenement duurt 12 tot 16 dagen en er worden 1.100 tot 3.000 deelnemers en begeleiders uit circa 45 landen verwacht. De begroting voor de EPC bedraagt 25 tot 30 miljoen euro. Naast een goed georganiseerd evenement wordt er ingezet op legacy: het evenement moet dienen als een versneller voor het realiseren van een samenleving waarin iedereen mee kan doen (een inclusieve samenleving).

Wat is de NTS en wat wordt ermee beoogd?

De NTS is de uitwerking van de actielijn 'Een breed bedragen evenementenstrategie', één van de actielijnen uit deelakkoord zes: Topsport die inspireert! van het Nationaal Sportakkoord (Ministerie van VWS, NOC*NSF & VSG, 2020). De strategie is opgesteld door het ministerie van VWS, NOC*NSF en de VSG. Met de NTS wordt het verhogen van de maatschappelijke waarde van topsportevenementen beoogd, waardoor topsport meer Nederlanders samenbrengt en inspireert. Drie hoofdlijnen lopen als een rode draad door de strategie heen, namelijk het creëren van afstemming en samenhang, bevorderen van aantrekkelijke en maatschappelijk verantwoorde evenementen en het creëren van een podium voor maatschappelijke vraagstukken en het bedrijfsleven.

Wat zijn de aandachtspunten als de EPC optimaal bij moeten dragen aan de NTS ten aanzien van het creëren van afstemming en samenhang?

- Er zijn veel aanwijzingen dat de EPC goed aangewend kunnen worden om de doelen van de NTS te realiseren. Aanpalende activiteiten zijn nodig om de beoogde legacy te realiseren en daarmee bij te dragen aan de doelen van de NTS.
- Bijna alle sleutelpersonen zijn positief over het initiatief om de EPC 2023 in Nederland te organiseren. De EPC bieden een podium voor de topsport voor mensen met een beperking en zouden passen bij Nederland.
- Eén sleutelpersoon acht de organisatie van de EPC niet haalbaar door de huidige coronacrisis en de bijbehorende bezuinigingen.
- De EPC kunnen worden gezien als een voortzetting van topsportevenementen voor mensen met een beperking die in het verleden succesvol in Nederland zijn georganiseerd.

- De EPC lijken vanuit een sporttechnisch oogpunt een begrijpelijke plek op de internationale topsportevenementenkalender in te kunnen nemen.
- Er zijn goede kansen om de kwaliteit van de organisatie van internationale topsportevenementen voor topsporters met een beperking te verhogen.
- Met de EPC kan bijgedragen worden aan het uitbouwen van de kennis en ervaring van Nederlandse sportbonden.
- De brede steun voor inclusiviteit in de sport in Nederland (politiek, sportaanbieders) maakt het fundament voor de plannen voor de EPC steviger, al worden de EPC óók gekenmerkt door exclusie.
- Er is een voorzichtige aanwijzing dat Nederlanders vaker topsportevenementen voor mensen met een beperking in de media willen volgen als de media daar ook meer aandacht aan besteden.
- Omdat nog niet bekend is hoeveel Nederlandse topsporters er bij hoeveel sporten gaan participeren en wat de medaillekansen voor Nederlanders mogelijk zijn, is de belangstelling voor de EPC in Nederland nog niet goed in te schatten. Mede daardoor is ook het zicht op de (omvang van de) effecten ongewis.
- Mensen met een beperking zouden een passende rol in de organisatie dienen te spelen.
- Er mag niet worden aangenomen dat kijken naar de EPC niet-sporters automatisch aanzet om zelf te gaan sporten.
- Het is niet vanzelfsprekend dat alle sportprestaties tijdens de EPC door de volgers als topsport worden ervaren. De beleving van het evenement in de media is voor een belangrijk deel afhankelijk van de manier waarop de sporten in beeld worden gebracht en door wie en op welke manier die worden becommentarieerd.
- Topsportevenementen voor personen met een beperking zijn voor belangstellenden niet altijd eenvoudig te volgen. Hierop kan tijdens de EPC worden geanticipeerd.
- Augustus 2023 lijkt een passende periode te zijn om te EPC te organiseren omdat dat tijdvak relatief sportluw is.
- Mogelijk verdient de prijs van de tickets een heroverweging, waarbij het prijsdoel in ogenschouw genomen dient te worden.

Wat zijn de aandachtspunten als de EPC optimaal bij moeten dragen aan de NTS, ten aanzien van het bevorderen van aantrekkelijke en maatschappelijk verantwoorde evenementen?

- Alle sleutelpersonen vinden dat de EPC van maatschappelijke waarde kunnen zijn, zoals het verbeteren van de beeldvorming en zichtbaarheid van mensen met een beperking in Nederland.
- Revalidatiecentra, scholen, sportverenigingen, het bedrijfsleven en de media zijn volgens de sleutelpersonen belangrijke potentiële partners, zowel in het activatieprogramma als in de organisatie van de EPC.
- Alle sleutelpersonen vinden dat de EPC het beste georganiseerd kunnen worden in een grote gemeente zoals Utrecht, Amsterdam, Den Haag, Maastricht of Rotterdam. De financiering en de omvang van het evenement worden als voornaamste redenen hiervoor genoemd.
- Gezaghebbende sleutelpersonen in binnen- en buitenland staan positief tegenover het concept van de EPC. Dit draagvlak vormt een solide basis om de plannen voor de EPC verder vorm te geven.
- Team TOC heeft de afgelopen jaren bewezen dat zij goed in staat is om internationale topsportevenementen voor mensen zonder een beperking en voor mensen met een beperking te organiseren. Dit draagt bij aan het vertrouwen ten aanzien van deze organisator.
- Het is van belang dat goed wordt uitgelegd waarom de EPC zich richt op topsporters met een lichamelijke beperking en niet op sporters met andere beperkingen en niet op sporters zonder beperkingen.
- Aandacht is nodig om ervoor te zorgen dat er geen negen EK's worden georganiseerd, maar één multi-topsportevenement.
- *Storytelling* lijkt goede kansen te bieden om het evenement, de prestaties en de slogan, op de gewenste manier en op grote schaal onder de aandacht te brengen.

- Het organiseren van een deel van een topsportevenement op een openbare locatie in het centrum van een grote stad kan waardevol zijn en veel bekijks trekken.
- Ook niet-gaststeden kunnen onder voorwaarden de vruchten plukken van de EPC én daaraan bijdragen.
- De contacten met de EBU lijken kansrijk, maar er is nog geen duidelijkheid.

Wat zijn de aandachtspunten als de EPC optimaal bij moeten dragen aan de NTS, ten aanzien van het creëren van een podium voor maatschappelijke vraagstukken en het bedrijfsleven?

- Het merendeel van de sleutelpersonen verwacht een beperkte financiële bijdrage vanuit de private sector waardoor zij vraagtekens plaatsen de haalbaarheid van de begroting van 25 à 30 miljoen euro.
- Het merendeel van de sleutelpersonen onderstreept het belang van een stevig activatieprogramma rondom de EPC. Door een activatieprogramma kunnen niet-gaststeden worden betrokken bij het evenement en kan de gewenste maatschappelijke waarde worden bereikt.
- Bijna alle sleutelpersonen zien voor het bedrijfsleven een kans om invulling te geven aan hun beleid ten aanzien van maatschappelijk verantwoord ondernemen.
- Nagenoeg alle gemeenten hebben doelstellingen om sporten en bewegen voor mensen met een beperking te stimuleren. Als de EPC en de aanpalende activiteiten gericht hierop aansluiten, biedt dat kansen voor zowel het evenement als de gemeenten.
- De ambitie van het ‘VN-verdrag Onbeperkt meedoen!’ sluit naadloos aan bij de legacy die met de EPC beoogd wordt.
- De beoogde legacy zou meer focus verdienen.
- De gewenste maatschappelijke effecten kunnen door middel van drie groepen activiteiten tot stand komen en zijn afhankelijk van zowel de EPC zelf als van aanpalende activiteiten van partners. De EPC zouden moeten dienen als aanjager voor andere activiteiten: de interventie dient dus niet alleen de EPC zelf te zijn.
- De EPC kunnen een podium voor derden zijn, waarbij het van belang is dat dat podium door verschillende partners op een samenhangende manier wordt gebruikt.
- De plannen voor de EPC betreffen tot nu toe alleen het evenement zelf. Het ontbreekt aan een uitwerking van plannen (SMART-doelen, organisatie, financiering) voor het realiseren van de beoogde legacy. Gezien de huidige status van het project is dit begrijpelijk en niet problematisch. Indien duidelijk wordt dat de EPC georganiseerd gaan worden, is het belangrijk is om dit vroegtijdig te borgen.
- Evenementen voor topsporters met een beperking leren dat die evenementen niet automatisch leiden tot een hogere sportdeelname onder mensen met een beperking. Een voorwaarde voor een groei van de deelname is een passend aanbod bij de vraag uit de markt.
- Organisaties in de sportsector voor mensen met een beperking kunnen op verschillende manieren tegen de kansen voor de EPC aan kijken, en dat hoeft niet alleen positief te zijn.
- Van belang is dat partners doelstellingen vaststellen én die met elkaar delen.
- Een comité van aanbeveling en een aansprekende persoon met een groot netwerk kunnen helpen om (private) financiering tijdig rond te krijgen.

Vervolg

Als de EPC in 2023 in Nederland georganiseerd worden, is het zaak dat in het eerste helft van 2021 de essentiële partners hun samenwerking toezeggen. Daartoe behoren in eerste instantie de gaststad, het Rijk (ministerie van VWS), de media (o.a. NOS, EBU) en de negen internationale sportfederaties. Dit is een uitdaging in het lobbyproces omdat voor alle beoogde partners geldt dat hun eventuele toezegging samenhangt met de toezegging van de andere drie beoogde partners. Dit kan worden bewerkstelligd door van alle beoogde partners een formele toezegging te ontvangen onder voorwaarde dat de andere partners óók aansluiten.

Om tot deze formele partnerships te komen is een *bid book* benodigd. Hierin dient onder meer aandacht te zijn voor de gaststad (o.a. sportvoorzieningen, hotelcapaciteit, bereikbaarheid), wat impliceert dat de samenwerking met de gaststad vroegtijdig plaats moet vinden. Idealiter maken een comité van aanbeveling en steunbetuigingen van gezaghebbende personen ook onderdeel uit van het *bid book*. Gezien de toekomstplannen van de EPC kunnen internationale sportfederaties worden gepolst of zij niet alleen voor 2023 willen tekenen, maar ook de intentie hebben om de organisatierechten voor één of meerdere navolgende EPC-edities te verstrekken (2027, 2031 et cetera).

In de Kamerbrief van het ministerie van VWS (2020a) wordt over buitengewone sportevenementen - waar de EPC onder geschaard kunnen worden - gemeld dat die evenementen vragen om een gedegen afweging van maatschappelijke kosten en baten, en dat het aan de Tweede Kamer is om daarover een oordeel te vellen. Het uitvoeren van een maatschappelijke kosten-batenanalyse (MKBA) voorziet in die informatiebehoefte en kan als een vervolgstap worden gezien.

De verwachte economische crisis naar aanleiding van de coronapandemie kan effect sorteren op de financiering van de top- en breedtesport. Volgens Fitzgerald et al. (2020) is het mogelijk dat dit internationaal ook leidt tot bezuinigingen voor sport voor mensen met een beperking. Omdat sport voor mensen met een beperking in het nationale sport(eventementen)beleid stevig is verankerd, is het denkbaar dat de sector in Nederland enigermate ontzien wordt.

Literatuur

Adviescommissie European Games 2019 (2016). *'Neem de tijd als je haast hebt': rapportage Adviescommissie European Games 2019*. Adviescommissie European Games 2019.

Beerthuizen, M. (2014). *Show me the money. Inspiratie voor iedereen die geld zoekt om zijn droom waar te maken*. Amsterdam: Adfo Groep.

Belousov, L. (2016). Paralympic Sport as a Vehicle for Teaching Tolerance To Young People, *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, Volume 233, pp. 46-52, <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2016.10.128>.

Berkel, D. van & Gugten, M. van der (2016). *Athletics like never before: evaluatie maatschappelijke spin-off EK Atletiek 2016*. Amsterdam: DSP-groep.

Bicycling (2019). *UCI to Host 'Combined' World Championships Starting in 2023*. Geraadpleegd op 6 januari 2021 van <https://www.bicycling.com/news/a26286991/uci-world-championships-glasgow-2023/>.

Blauwet, C. & Willick, S. (2012). The Paralympic Movement: Using Sports to Promote Health, Disability Rights, and Social Integration for Athletes With Disabilities. *PM&R: the journal of injury, function, and rehabilitation*, 4, pp. 851-6. 10.1016/j.pmrj.2012.08.015.

Bouckaert, G. & Auwers, T. (1999). *Prestaties meten in de overheid*. Brugge: die Keure.

Brandsema, A., Lindert, C. van & Berg, L. van den (2017a). *Sport en bewegen voor mensen met een lichamelijke beperking*. Utrecht: Mulier Instituut.

Brandsema, A., Lindert, C. van & Berg, L. van den (2017b). *Sport en bewegen voor kinderen met een beperking*. Utrecht: Mulier Instituut.

Breedveld, K., Hover, P., Pulles, I., Romijn, D., Verhagen, S., Smits, F. & Eekeren, F. van (2014). *European Youth Olympic Festival: Olympisch sportfeest onder de Dom, onderzoek EYOF Utrecht 2013, overall rapportage*. Utrecht: Mulier Instituut.

Brown, C.S. (2019). *'I still think we've got mountains to climb': Evaluating the grassroots sport participation legacy of the London 2012 Paralympic Games for disabled people in England*. Doctor of Philosophy (PhD thesis). Kent: University of Kent.

Chalip, L. (2006). Towards Social Leverage of Sport Events. *Journal of Sport and Tourism*, 11(2), pp. 109-127.

Chappelet, J.L. (2019). Beyond Legacy: Assessing Olympic Games Performance, *Journal of Global Sport Management*, DOI: 10.1080/24704067.2018.1537681.

Chanavat, N. & Bodet, G. (2014) Experiential marketing in sport spectatorship services: a customer perspective, *European Sport Management Quarterly*, 14(4), pp. 323-344, DOI: 10.1080/16184742.2014.926379.

Chen, S. & Misener, L. (2019). 'Event leveraging in a nonhost region: challenges and opportunities', *Journal of Sport Management*, 33(4), pp. 275-288.

- Chien, P. M., Kelly, S. J. & Gill, C. (2017). Identifying objectives for mega-event leveraging: a non-host city case. *Marketing Intelligence & Planning*, Earlycite. doi:10.1108/MIP-05-2017-0085.
- Coates, J. & Vickerman, P. B. (2016). Paralympic Legacy: Exploring the Impact of the Games on the Perceptions of Young People With Disabilities. *Adapted physical activity quarterly : APAQ*, 33(4), pp. 338-357. <https://doi.org/10.1123/APAQ.2014-0237>.
- Darcy, S. (2016). Paralympic Legacy - Learning from the Sydney 2000 to prepare for Tokyo 2020. *Journal of the Nippon Foundation Paralympic Research*, 4(1), pp. 43-61.
- DCMS (2013). *Report 5: Post-Games Evaluation. Meta-Evaluation of the Impacts and Legacy of the London 2012. Olympic Games and Paralympic Games. SUMMARY REPORT*. Londen: DCMS.
- Dickson, T.J., Benson, A.M. & Blackman, D.A. (2011). Developing a framework for evaluating Olympic and Paralympic legacies, *Journal of Sport & Tourism*, 16:4, pp. 285-302, DOI: 10.1080/14775085.2011.635014.
- Dijk, B. & Eekeren, F. van (2014). *Evaluatie organisatieproces European Youth Olympic Festival Utrecht 2013 met betrekking tot de maatschappelijke opbrengsten*. Utrecht: Universiteit Utrecht, Departement voor Bestuurs- en Organisatiewetenschap (USBO).
- Dijk, B., Bekhuis, H., Schoemaker, J., Janssen, L., Pater, M. de & Boer, W.I.J. de (2016). *Evaluatie Giro Gelderland 2016*. Nijmegen: Hogeschool van Arnhem en Nijmegen.
- Dool, R. van den & Lindert, C. van (2018). *Ontwikkeling sport voor mensen met een lichamelijke beperking* (websheet 2018/2). Utrecht: Mulier Instituut.
- EFDS (2012). *EFDS Legacy Questionnaire Report. October 2012. Measuring the impact of the Olympic and Paralympic Games on disabled and non-disabled people*. Loughborough: EFDS.
- Elling, A. (2012). *Topsport en nationale trots: paralympische spelen 2012, factsheet*. Utrecht: Mulier Instituut.
- European Paralympic Committee (2020). *Brief European Paralympic Committee d.d. 16 december 2020*. Wenen: EPC.
- Ferez, S., Ruffié, S., Joncheray, H., Marcellini, A., Pappous, A. & Richard, R. (2020). Inclusion through Sport: A Critical View on Paralympic Legacy from a Historical Perspective. *Social Inclusion*, 8, pp. 224-235. 10.17645/si.v8i3.2735.
- Fitzgerald, H., Stride, A. & Drury, S. (2020). COVID-19, lockdown and (disability) sport, *Managing Sport and Leisure*, DOI: 10.1080/23750472.2020.1776950.
- Frawley, S. (2013). Sport participation legacy and the hosting of mega-sport events. In: W. Richards, M.P. de Brito & L. Wilks (red.). *Exploring the Social Impacts of Events*, pp. 97-110. London/New York: Routledge/Taylor & Francis Group.
- Fredline, L., Raybould, M., Jago, L. & Deery, M. (2004). *Triple bottom line event evaluation: Progress toward a technique to assist in planning and managing events in a sustainable manner*.
- Grenzeloos Actief (2016). *Grenzeloos Actief. Maakt sport en bewegen voor iedereen met een beperking mogelijk*. Nieuwegein: Arko Sports Media.

- Grosscurt, R., Knapen, J., Menting J., Hulsbosch, L. & Boeije, H. (2019). *Meting overkoepelende indicatoren programma Onbeperkt meedoen!* Utrecht: Nivel.
- Gutter, K. & Lindert, C. van (2020). *Sporten en bewegen voor mensen met een beperking: beleid en activiteiten van gemeenten* (factsheet 2020/34). Utrecht: Mulier Instituut.
- Gutter, K, Lindert, C. van & Kalmthout, J. van (2021). *Sporten en bewegen voor mensen met een beperking: aanbod van verenigingen* (factsheet 2021/2). Utrecht: Mulier Instituut.
- Heijden, A. von, Dool, R. van den, Lindert, C. van & Breedveld, K. (2013). *(On)beperkt sportief: monitor sport- en beweegdeelname van mensen met een handicap*. Utrecht: Mulier Instituut.
- Hilvoorde, I. van, Elling, A. & Stokvis, R. (2010). How to influence national pride? The Olympic medal index as a unifying narrative. *International Review for the Sociology of Sport*, 45, pp. 87-102.
- Hodges, C.E.M., Jackson, D., Scullion, R., Thompson, S. & Molesworth, M. (2014). *Tracking changes in everyday experiences of disability and disability sport within the context of the 2012 London Paralympics*. Bournemouth: Bournemouth University.
- Hover, P. (2016). *EK Atletiek Amsterdam 2016: organisatie en impact, key findings*. Amsterdam: Stichting EK Atletiek Amsterdam 2016.
- Hover, P., Straatmeijer, J., Romijn, D. & Breedveld, K. (2013). *The story of London 2012: de maatschappelijke betekenis van de Olympische en Paralympische Spelen 2012*. Utrecht: Mulier Instituut.
- Hover, P. (2015). *Bekendheidsonderzoek EK Atletiek Amsterdam 2016, Meting 2014*. Utrecht: Mulier Instituut.
- Hover, P. & Hoeijmakers, R. (2018). *Evaluatie beleidskader sportevenementen*. Utrecht: Mulier Instituut.
- Hover, P. & Brandsema, A. (2018). *Rabo EuroHockey Championships 2017. Economische impact en beleving*. Utrecht: Mulier Instituut.
- Hover, P. & Slender, H. (2018). *Sociale impact van sportevenementen: state of research*. Den Haag: Nederlandse Sportraad.
- Hover, P., Eldert, P. van & Bezooijen, B. van (2019). *Hyundai World Archery (Para) Championships 2019: economic, social and media impact*. Utrecht: Mulier Instituut.
- Hover, P., Heijnen, E. & Nafzger, P. (2020). Sportevenementen. In: H. van der Poel & I. Pulles (Red.), *Monitor Sport en Corona II*, pp. 73-89. Utrecht: Mulier Instituut.
- Hulst, M.J. van (2012). Storytelling, a model of and a model for planning. *Planning Theory*, 11(3), pp. 299-318.
- Hover, P., Lindert, C. van & Poel, H. van der (2015). *Gehandicaptensport in Noord-Brabant: stand van zaken en blik vooruit*. Utrecht: Mulier Instituut.
- Hover, P., Dijk, B., Breedveld, K. & Eekeren, F. van (2016). *Integrity & sport events: position paper*. Utrecht: Mulier Institute.

IBSA (2021). *Birmingham, Great Britain, to host IBSA World Games 2023*. Geraadpleegd op 18 januari 2021 van <https://www.ibsasport.org/news/1997/birmingham-great-britain-tonhost-ibsa-world-games-2023>.

IPC (z.j.). *Results Archive. Rio 2016*. Geraadpleegd op 6 januari 2021, van <https://www.paralympic.org/rio-2016/results>.

IPC (2019). *International Paralympic Committee Strategic Plan 2019 to 2022*. Bonn: IPC.

IPC (2021a). *Summer Paralympic Games overview*. Geraadpleegd op 18 januari 2021 van <https://www.paralympic.org/paralympic-games/summer-overview>.

IPC (2021b). *Winter Paralympic Games overview*. Geraadpleegd op 18 januari 2021 van <https://www.paralympic.org/paralympic-games/winter-overview>.

IPC (2021c). *Tokyo 1964: developing one of the world's best transport systems*. Geraadpleegd op 18 januari 2021 van <https://www.paralympic.org/news/tokyo-1964-developing-one-world-s-best-transport-systems#!prettyPhoto>.

Kamper, M. & Boer, W.I.J. de (2015). *UCI WK Para-cycling 2015 - Apeldoorn: economische, maatschappelijke en toeristische impact*. Arnhem: Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN).

Kaptein, A. & Rijpstra, J. (2012). *Londen Paralympics 2012: Nederland op de Paralympische Spelen 2012*. 's-Gravenhage: Stichting Hephaïstos.

Kerr, S. (2015). *A Sociological Critique of the Legacy of the London 2012 Paralympic Games. A Doctoral Thesis*. Loughborough: Loughborough University.

Lange De Souza, D. & Brittain, I. (2020). 'The Rio 2016 Paralympic Games: The Visibility of People with Disabilities in Brazil as a Possible Legacy', *Communication and Sport*, vol. (In-Press), pp. (In-Press). <https://dx.doi.org/10.1177/2167479520942739>.

Lindert, C. van & Jonge, M. de (2020). *Houding ten aanzien van sporten door en voor mensen met een beperking* (factsheet 2020/38). Utrecht: Mulier Instituut.

Maasdam, S., Stam, W. van, Jonge, M. de & Lindert, C. van (2019). *Gehandicaptensport en sportaanbieders: een (on)mogelijke combinatie?* (factsheet 2019/3). Utrecht: Mulier Instituut.

Marcus, J. & Dam, J. van (1995). *Een praktijkgerichte benadering van Organisatie en Management*. Houten: Educatieve Partners Nederland BV.

Mean, M., Vigor, A. & Tims, C. (2004). Conclusion: Minding the Gap. After the Gold Rush. A sustainable Olympics for London. In: A. Vigor, M. Mean & C. Tims (Red.), *After the Gold Rush - A sustainable Olympics for London*, pp. 129-151. Londen: IPPR & Demos.

Meijer, G. (2014). *Casus Olympische Spelen voor gehandicapten Arnhem 1980*. Utrecht: Mulier Instituut.

Ministerie van VWS (2019). *Programma Nederland en het VN-Verdrag Handicap*. Den Haag: Ministerie van VWS.

Ministerie van VWS (2020a). *Kamerbrief - Topsportevenementen met meer maatschappelijke waarde*. Den Haag: Ministerie van VWS.

Ministerie van VWS (2020b). 35 570 XVI Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (XVI) voor het jaar 2021. Nr. 179. Verslag van een wetgevingsoverleg. Vastgesteld 17 december 2020. Den Haag: ministerie van VWS.

Ministerie van VWS, NOC*NSF & VSG (2020). *Startdocument Nederlandse Topsportevenementen Strategie (NTS) 2021-2030*. Den Haag/Arnhem: Ministerie van VWS/NOC*NSF/VSG.

Misener, L. (2013). A Media Frames Analysis of the Legacy Discourse for the 2010 Winter Paralympic Games. *Communication & Sport*, 3, pp. 1-23. 10.1177/2167479512469354.

Misener, L., Darcy, S., Legg, D. & Gilbert, K. (2013). Beyond Olympic Legacy: Understanding Paralympic Legacy Through a Thematic Analysis. *Journal of Sport Management*. 27. Pp. 329-341. 10.1123/jsm.27.4.329.

National Audit Office (2012). *The London 2012 Olympic Games and Paralympic Games: post-Games review*. Londen: National Audit Office.

NIMA (1993). *NIMA Marketing Lexicon. Begrippen en omschrijvingen*. Amsterdam: NIMA.

NLsportraad (2017). *Nederland op de kaart. Analyse van 25 grote sportevenementen in Nederland*. Den Haag: NLsportraad.

NLsportraad (2018). *Open kaart bij impact. Advies om de impact bij sportevenementen te vergroten*. Den Haag: NLsportraad.

NOC*NSF (2016). *Paralympische Spelen van Rio 2016*. Geraadpleegd op 6 januari 2021 van <https://nocnsf.nl/paralympische-spelen/rio-2016>.

NOC*NSF (2018). *Classificatie. Overzicht Paralympische Sportklassen NOC*NSF*. Arnhem: NOC*NSF.

NOC*NSF (2021). *Onze missie: Optimale sportomstandigheden voor iedereen in Nederland*. Geraadpleegd op 24 januari 2021 van <https://nocnsf.nl/missie-visie-doelstelling-nocnsf>.

Pine, B.J. & Gilmore, J.H. (1998). Welcome to the experience economy. *Harvard business review*, 76, pp. 97-105.

Preuss, H. (2007). The Conceptualisation and Measurement of Mega Sport Event Legacies. *Journal of Sport & Tourism*, 12(3-4), pp. 207-228, doi:10.1080/14775080701736957.

RIVM (Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu) (2019). *Sportdeelname wekelijks*. Geraadpleegd op 2 februari 2021 van <https://www.sportenbewegenincijfers.nl/kernindicatoren/sportdeelname-wekelijks>.

Sterkenburg, J. van (2013). *Paralympische Spelen op televisie: interpretatie en representatie, een studie uitgevoerd met financiële steun van het Revalidatiefonds*. Rotterdam: Erasmus Universiteit Rotterdam.

Stokvis, R. (2010). *De sportwereld: een inleiding*. Nieuwegein: Arko Sports Media.

TeamNL (2016). *Gekwalificeerden Paralympische Spelen Rio 2016*. Geraadpleegd op 6 januari 2021 van <https://teamnl.org/artikelen/2016/07/gekwalificeerden-ps>.

- Team TOC (2019a). *Notulen - Bijeenkomst sportbonden - Para Event 2023*. 29 november 2019. Oss: Team TOC.
- Team TOC (2019b). *Verslag incl. acties - Denktank Para Event 2023*. 4 november 2019. Oss: Team TOC.
- Team TOC (2020a). *European Para Championships The Netherlands 2023*. Oss: Team TOC.
- Team TOC (2020b). *European Para Championships The Netherlands 2023 - English*. Oss: Team TOC.
- Team TOC (2020c). *Verslag incl. acties - Denktank Para Event 2023*. 6 januari 2020. Oss: Team TOC.
- Team TOC (2020d). *EK Position Paper European Para Championships*. Oss: Team TOC.
- UK Government & Mayor of London (2013). *Inspired by 2012: The legacy from the London 2012 Olympic and Paralympic Games. A joint UK Government and Mayor of London report*. Londen: Cabinet Office.
- U.S. Olympic & Paralympic Committee (2020). *U.S. Olympic & Paralympic Committee to celebrate first-ever joint olympic & paralympic day, presented by Toyota*. Geraadpleegd op 24 januari 2021 van <https://www.teamusa.org/News/2020/June/22/USOPC-To-Celebrate-First-ever-Joint-Olympic-Paralympic-Day-Presented-By-Toyota-On-June-23>.
- Verhaag, M. (2013). *Paralympische beweging en Nederland: mijlpalen en archieven*. Utrecht: Mulier Instituut.
- Verhaag, M. & Kemper, F. (2013). Gehandicaptensport in de jaren '80, *De Sportwereld*, 68, pp. 10-17.
- Weed, M., Coren, E. & Fiore, J. (2009). *A systematic review of the evidence base for developing a physical activity and health legacy from the London 2012 Olympic and Paralympic Games*. Canterbury: Centre for Sport, Physical Education and Activity Research (SPEAR), Canterbury Christ Church University.

Bijlage 1 Geïnterviewde sleutelpersonen

Tabel b1.1 Sleutelpersonen (experts) op alfabetische volgorde (achternaam) met functie en organisatie

Naam	Functie	Organisatie
Thirza Brinkhoff-Reesink	Projectmanager sport	Provincie Noord-Brabant
Rita van Driel	Voorzitter; bestuurslid; projectmanager	Alliantie 'Sporten en bewegen voor iedereen' - Sportakkoord; International Paralympic Committee; NOC*NSF - Game Changer Tokyo 2020 Project
Corniel Groenen	Afdelingshoofd Sport en Recreatie	Gemeente 's-Hertogenbosch
Wendeline van Lier	Beleidsadviseur top- en breedtesport	Gemeente Rotterdam
Bob van Oosterhout	Directeur/oprichter	Triple Double
Elvira Stinissen	Senior beleidsmedewerker	Ministerie van VWS
Esther Vergeer	Eigenaar; oprichter en bestuurslid	Esther Vergeer B.V.; Esther Vergeer Foundation
Mark Versteegen	Directeur sponsoring; directeur van het KPN Mooiste Contact Fonds	KPN

Mulier Instituut | Sportonderzoek voor beleid en samenleving
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht | Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | info@mulierinstituut.nl | www.mulierinstituut.nl